प्रस्तावना.

श्रीमत्पार्श्वजिनं नत्वा, स्मृत्वा च गुरुदेवताम्।
प्रकरणानि संगृह्य, ग्रन्थोऽयं लिख्यते मुदा ॥

स्वर्गस्थ पंडित महाराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीए प्रकरण संग्रहना बीजा भागना लेखनकार्यनो प्रारंभ करतां उपर आपेला श्लोकवडे मंगलाचरण करेलुं हतुं, परन्तु एवा मंगलाचरणवडे प्रारंभेला ग्रंथने प्रकाशमां आवेलो तेओ श्री जोई न शक्या. आजे तेमना अप्रकट ग्रंथने प्रकट करी तेनो लाभ लेवा इच्छनारा मुमुक्षुओनी समीपे तेने रजु करी, स्वर्गस्थ पंडित महाराजश्रीनुं स्मरण करवानुं प्रकाशकने माटे अवशिष्ट रह्युं छे. काळनी गति गहन छे.

उत्तराध्ययन सूत्रना २८ मा अध्ययनमां मोक्षनां चार अंग कहेलां छे: (१) ज्ञान, (२) दर्शन, (३) चारित्र अने (४) तप आ चारे मोक्षमार्गना हेतुओमां दशवैकालिक सूत्रमां "पढमं नाणं तओ दया" ए शब्दोवडे ज्ञानने प्रथम पंक्तिमां मूकवामां आव्युं छे, अने ते यथार्थ ज छे. ज्ञानवडे ज हेय ज्ञेय उपादेय पदार्थोनी समज मनुष्यमां आवी शके छे, अने ए रीते ते चारित्रशील बनी जीवननुं सार्थक्य करे छे. ज्ञाननुं आटलुं बधुं माहात्म्य छे.

द्रव्यगुणपर्यवना ज्ञानवडे करीने मनुष्य इहलोकमां तथा परलोकमां पोतानी परिस्थितिनुं भान प्राप्त करे छे. ज्यांसुधी मन वैराग्यथी रंगित थतुं नथी त्यांसुधी मोक्षनी श्रेणीपर आत्मा चडी शकतो नथी अने ज्यांसुधी द्रव्यगुणपर्यवनुं ज्ञान मनुष्यने प्राप्त थतुं नथी त्यांसुधी वैराग्यनी स्फुरणा पण थती नथी. द्रव्य-गुणपर्यवनो विस्तार जैन सिद्धान्तोमां मोटा प्रमाणमां आपवामां आवेलो छे, परन्तु बधा सिद्धान्तोनुं सम्यक्

थयो ते वखत करतां अत्यारे भाषा-व्याकरणमां गुजराती भाषा आगळ वधी छे अने जूनी ढबनां लखाणो आधुनिक वाचकोने केटलीक वार दुर्गम पण लागे छे. आ संग्रहमां पण जैन परिभाषा तो वापरी ज छे, परन्तु वाक्यरचना आदिमां अने अर्थवाहकतामां बनी तेटली वधारे स्पष्टता करी छे अने ए कार्यनो श्रम पं. मुनिराज श्री गुलाबचंद्रजी स्वामीए लीधो छे.

पुस्तकने सारा कागळमां अने मोटा अक्षरमां छापवानो हेतु तेना वाचनमां सरलता थाय ए प्रकारनो छे. आवां ज्ञाननां उपकरणो तो जेम बने तेम विनामूल्ये वहेंचाय तेमां ज लाभ रहेलो छे, परन्तु विनामूल्ये वहेंचाती वस्तुओ केटलीक वार अनधिकारीना हाथमां पण जाय छे अने तेथी ज्ञाननी आशातना थाय छे. आ कारणथी आ पुस्तकनुं मूल्य राख्युं छे खरुं परन्तु ते पडतर करतां पण ओछुं राख्युं छे अने ते द्रव्य ज्ञानप्रचारमां ज वापरवामां आवशे. जिज्ञासुओ तेनो यथोचित लाभ ले तो मारा आ प्रयासने हुं सफळ थएलो मानीश.

पंडित महाराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीना शब्दोमां ज गुरुस्तुति करीने आ प्रस्तावना पूरी करुं छुं.

शार्दूल ॥ वंदे मद्गुरुवर्यमेनमधुना लाधाजिसंज्ञं मुदा।
सद्विद्यार्णवमार्यशीलसरसं सौजन्यरत्नाकरम् ॥
यत्पादार्चनतोजडोप्यलमहो जातोऽस्मि चित्रां बुधौ।
तत्तुं शक्तिवरोहमुत्तमपुरश्चंद्राभिधानो मुनिः ॥

बीकानेर १९८० } भैरोंदान जेठमल.

स्व. मुनि महाराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीनो जीवनपरिचय.

॥ शार्दूल ॥

उत्कृष्टं विमलं त्रिकालविषयं ज्ञानं यदीयं स्फुटं ।
तत्त्वज्ञापनको विकाररहितः ख्यातो यदीयागमः ॥
सम्यग्ज्ञानगतिर्गरिष्ठमहिमा व्याप्तोऽपि लोकत्रये ।
चन्द्रोऽउत्तमवरिष्ठशासनपतिर्भूयात्स भद्रंकरः ॥

स्व. मुनि महाराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीए 'प्रकरण संग्रह' ना प्रथम भागमां जे स्तुतिनो श्लोक रचीने अंतर्लापिकामां पोताना नामनी रचना करी हती, ते ज श्लोकवडे प्रभुस्तुति करीने तेमनो संक्षिप्त जीवन-परिचय अत्र आलेखुं छुं.

कुटुंबपरिचय.

श्री उत्तमचंद्रजीना पिता श्री जगजीवन रूपनाथ न्याते भावसार सुरतमां सगरामपुरामां मुछोया कुवा पासेना नाकानमां रहेता. श्री उत्तमचंद्रजीनो जन्म विक्रम संवत् १९१० मां थयो हतो. तेमनी मातानुं नाम दिवाळीबाई हतुं. बाळपणमां गुजराती सात धोरण अने अंग्रेजी पांच धोरणनो अभ्यास तेमणे कर्यो हतो. तेमना पिता रंगारानो धंधो

...ता हता. परन्तु श्री उत्तमचंद्रजी नो विद्याभ्यासमांथी निवृत्त थईने मेहनागीरीनी नोकरीमां जोडाई गया हता. हमे-शनो ऋजु स्वभाव अने हृदयनी सरलता तेमने साधुसमागममां प्रेरती अने तेथी साधुओनो परिचय तेमने हमेशां थवापवानुं ज मळतुं. तेमने बे बहेनो हती जेमनां नाम माणेकबाई तथा नंदकोरबाई हतां. बेउ बहेन तेमनां लग्न थया बाद गुजरी गयां हतां. तेमना एक मोटा भाई फाळीदास तो केवळ नानी वयमां गुजरी गया हता. तेमना पिताजी संवत १०२३ मां गुजरी गया, जे वखते श्री उत्तमचंद्रजीनी वय मात्र १३ वर्षनी हतो.

साधुत्व.

साधुसमागमनी विशेषताथी श्री उत्तमचंद्रजीना ऋजु स्वभावमां वैराग्यनां बीज ववातां हतां, ते बीजना अंकुरो संवत १०-८ मां फूट्या. ते वखते तेमनां मातुश्री वृद्ध हतां तथापि धर्मपरायण अने पुत्रना कल्याणनी इच्छावाळां होवाथी विघ्न न पाडतां दीक्षा लेवाने आज्ञा आपी तेथी पूज्य श्री लाधाजी स्वामी पासे ए वर्षना चैत्र मासनी ...धर्मी ने मगळवार श्री उत्तमचंद्रजीए सुरतमां पोतानो फोईना दिकरा दलीचंद माणेकचंदने गेरथी दीक्षा ग्रहण क... ते. ए दीक्षामहोत्सव वखते सुरतमां सारो उत्साह व्याप्यो हतो अने मुंबई, फळोर वगेरे गामना संघो सुरतमां आव्या हता. उत्साहेर सारा जमणवारो पण थया हता श्री. उत्तमचंद्रजीनी दीक्षातिथि–चैत्र सुद ८–नी पाळो पाळवा... ठराव ते वखते ज भागसारशातिमां थयो हतो ते अत्यारसुधी पळाय छे एवुं जाणवामां आव्युं छे. दीक्षा पछीनुं पहेलुं ज चातुर्मास श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीए पोताना गुरुमहाराज श्री लाधाजी स्वामीनी साथे सुरत पासेना कठोर गाममां कर्युं.

अभ्यास.

दीक्षा ग्रहण कर्या पछी श्री रूपचंद्रजी स्वामीए गुरुज्ञान, तेमज संस्कृत भाषाना अभ्यासनो प्रारंभ कर्यो. व्याकरण, न्याय, अलंकार, ज्योतिष आदिनो तेमणे अभ्यास सारो कर्यो अने तेथी तेओ प्राकृत तथा बीजी संस्कृत भाषाना ग्रंथो तथा [illegible] सहेलाइथी समजी शकता. आ प्रमाणे तेमनुं ज्ञान केवळ प्रवीण हतुं एटलुं ज नहि पण हिंदी तथा उर्दू भाषानुं ज्ञान पण तेमणे प्राप्त कर्युं हतुं. इत्यादिक गुणो तेमणे गुरुकृपाथी मेळव्या हता. तेमनी [illegible] इत्यादि [illegible] गुरुज्ञान तेमनी पासेथी पण ग्रहण करता. जैनेतर मतमतांतरोनो अभ्यास पण तेमणे सारो कर्यो हतो पण तेमना इत्यादिक प्रवीण ज्ञाननो उपयोग प्रसंगे थतो. पूज्य श्री [illegible] महाराज ज्यारे काशीवाराणसी तरफ विहार करी गया, त्यारे श्री रूपचंद्रजी महाराज तेमना परिवारमां साथे हता. तेमना गुरुज्ञानना संबंधमां पूज्यश्री [illegible] महाराज जणावता के तेमनुं गुरुज्ञान [illegible] हतुं अने इत्यादिक बाबतोना गूढ भेदोनी व्याख्या तेमणे श्री रूपचंद्रजी महाराज पासेथी शीखीने [illegible] हतो. तेमना ए ज्ञाननी प्रशंसा श्री[illegible] महाराज अनेक प्रसंगे करता पण हता.

[illegible]

[illegible] तेमने अत्यंत [illegible] हतो. ज्यारे ज्यारे समय मळे त्यारे त्यारे ते कांइक ने कांइक [illegible] करता. तेमना हस्ताक्षर घणा सुंदर हता अने तेमणे [illegible] लखाण करेल छे [illegible] नथी परंतु तेमना [illegible] पासे छे. इत्यादिक नाना मोटा ग्रंथो तेमना हस्ताक्षरथी लखायेला प्रसिद्ध छे [illegible] गुजराती

भाषांतर, तेरापंथी चर्चा (संस्कृत श्लोकोमां), चार छेदसूत्रोनां गुजराती भाषांतर, इत्यादि तेमणे पूरां लखेलां छे; ते उपरांत सूत्रोमांथी करवामां आवेलां केटलांक दोहन, शंकासमाधानो, प्रकीर्ण उतारा, नवा रचेला केटलाक प्रकीर्ण संस्कृत श्लोको इत्यादि संग्रह अव्यवस्थित स्थितिमां पडेलो छे. आ संग्रहने तपासीने, अने विषयवार वर्गो करीने जो व्यवस्थित करवामां आवे तो तेमांथी केटलाक मोटा ग्रंथो बने तेवो संभव छे. लेखनप्रवृत्तिना तीव्र उत्साहने लीधे तेमणे जे कांई लख्युं छे तेमांनुं घणुंखरुं कागळना नाना-मोटा गमे तेवा टुकडाओ उपर लखेलुं छे. लखवानो उत्साह स्फुरे ते वखते पोतानी निकटमां नानो कागळनो टुकडो होय, किंवा एक बाजुए छापेलुं अने बीजी बाजुए कोरु कोई हेन्डबील होय अथवानो पाना आकारनो कोई सारो जानना कागळोना ककडा पडेला होय तो जेवो मळ्यो तेवो कागळ लईने लखवा बेसी जवुं एवो तेमनो नियम हतो. आ ज कारणथी तेमना प्रकीर्ण लेखोनो संग्रह कोई विचित्र प्रकारनो पत्रसमुदाय होय एवुं जणाय छे. आ संग्रहमांनो सौथी वधारे उपयोगी भाग चुंटी काढीने प्रसिद्ध करवामां आवे तो घणा मुमुक्षुओने लाभ थवा पामे एवो संभव छे.

चातुर्मासो.

महाराजश्री उत्तमचंद्रजी स्वामीए सं. १९२८ मां दीक्षा ग्रहण करीने ते वर्षे फलोरमां पूज्य श्री लाधाजी स्वामीनी साथे ज चातुर्मास कर्युं. बीजुं सं. १९२९नुं चातुर्मास तेमणे पोताना गुरुवर्यनी सांथे लींबडीमां कर्युं. त्यार-पछी १९३० मां मोरबी, १९३१ मां धोराजी, १९३२ मां अमदावाद, १९३३ मां भुज (कच्छ), १९३४ मां मुंद्रा

(કચ્છ), ૧૯૩૫ નું અમદાવાદ, ૧૯૩૬ નું સુરત, ૧૯૩૭ નું જેતપુર, ૧૯૩૮ નું લીંબડી, ૧૯૩૯ નું જામનગર, ૧૯૪૦ નું વાંકાનેર, ૧૯૪૧ તથા ૪૨ નું સુરત, ૧૯૪૩ નું અમદાવાદ, ૧૯૪૪ નું માંડવી (કચ્છ), ૧૯૪૫ નું મુંદ્રા, ૧૯૪૬ નું રાપર (કચ્છ-વાગડ), ૧૯૪૭ નું સુરત, ૧૯૪૮ નું જેતપુર, ૧૯૪૯ નું અંજાર (કચ્છ), ૧૯૫૦ નું મુંદ્રા, ૧૯૫૧ નું વઢવાણ શહેર, ૧૯૫૨ નું લીંબડી, ૧૯૫૩ નું મોરબી, ૧૯૫૪ નું માણસા, ૧૯૫૫ નું અંજાર (કચ્છ), ૧૯૫૬ નું માંડવી (કચ્છ), ૧૯૫૭ નું મોરબી, ૧૯૫૮ નું મુંદ્રા (કચ્છ), ૧૯૫૯ નું વઢવાણ કેમ્પ, ૧૯૬૦ નું સુરત, ૧૯૬૧ નું મુંબઈ, ૧૯૬૨ નું લીંબડી, ૧૯૬૩ નું અમદાવાદ, ૧૯૬૪ નું લીંબડી, ૧૯૬૫ નું વઢવાણ કેમ્પ, ૧૯૬૬ નું વઢવાણ શહેર, ૧૯૬૭ નું લીંબડી, ૧૯૬૮ નું જેતપુર, ૧૯૬૯ નું માંડવી (કચ્છ), ૧૯૭૦ નું મુંદ્રા (કચ્છ), ૧૯૭૧ નું રાપર (કચ્છ-વાગડ), ૧૯૭૨ નું મોરબી, ૧૯૭૩ નું સુરત, ૧૯૭૪ નું જામનગર અને છેવટે ૧૯૭૫ ની સાલનું ચાતુર્માસ અમદાવાદમાં કર્યું. સંવત્ ૧૯૭૪ નું ચાતુર્માસ કરવા જામનગર જતા હતા, ત્યાં રસ્તામાં રાજકોટ મુકામે તેમને લકવાનું દર્દ લાગુ પડ્યું હતું પણ તેની બહુ અસર જણાતી નહોતી; ઉપચાર કરતાં કરતાં આરામ જણાતો હતો. તેઓ રાજકોટથી વિહાર કરી જામનગર ચોમાસું પધાર્યા. ચોમાસું પૂરું થયે વિહાર થયો. જો કે દર્દની અંદરખાને અસર હતી તેથી શક્તિ ઘટતી જતી હતી ... વાર ૩ માઈલ વિહાર કરતાં અને ધ્રોળ આવ્યા હતા તેથી શારીરિક શક્તિ જણાતાં ન હતી ચોમાસું ત્યાં ... આખરમાં વિહાર કરી લીંબડી પધાર્યા. લીંબડીના આગ્રહ અને શરીરની શક્તિ નાજુક હોવાથી લીંબડી રોકાયા ... બાદ કર્યું પણ પોતાના ગુરુદેવ-પુનરાગ તરફ એક વખત ચોમાસું કરી આવવાની તેમને ઉમેદ ...

अमदावादनुं चोमासुं ठराव्युं. लींबडीथी विहार करी अमदावाद आवतां रस्तामां फरी ते दर्दनो हुमलो थयो अने गामडाना विहारमां हरकत आववा मांडी तोपण मनोबळने परिणामे चोरवडोदरासुधी पहोंच्या. त्यां थोडो वखत रोकाई सारवारपूर्वक उपचार करतां कंई ठीक थयुं एटले अमदावाद पहोंच्या. लकवानी असर मगज उपर उतरी. डोक्टर जीवराजभाई तथा केशवलालभाई वगेरे खरी लागणीथी उपचार करता हता पण एकंदर रीते दर्द वधवा मांड्युं. तेमना एक शिष्य भाईचंद्रजी मुनि अने बीजा श्रण साधुओ तेमनी सारवार करवामां सारी महेनत लेता हता. तेमना एक शिष्य खुशालचंद्रजी मुनि कठोर चोमासुं हता. तेमने मांदगी वधवानां खबर मळतां महाराज श्री शिवजी स्वामीनी साथे लांबा लांबा विहार करी थोडा दिवसमां कठोरथी अमदावाद आवी पहोंच्या अने थोडा दिवस गुरुसेवानो लाभ लीधो. केटलांएक चिह्नो उपरथी पं. श्री उत्तमचंद्रजी महाराजने जणायुं के हवे आ मांदगी मटवाना नथी एटले पोते आहार पाणी तजी संथारानो विचार जणाव्यो. तेवा खबर लींबडी वगेरे स्थळे पहोंचतां केटलाक भाविक श्रावको कठोर सुरत लींबडी वगेरे स्थळेथी आवी पहोंच्या हता अने केटलाक तेमनी सारवार माटे खास रोकाया हता. छेवट आलोयी पडिक्कमी संथारो करी तेओश्री आसो वद ११ ने रविवारे परोढमां बे वागते ४८ वर्ष संयम पाळी एकंदर ६६ वर्षनुं आयुष्य भोगवी काळधर्मने पाम्या.

गुणमीमांसा.

महाराज श्री उत्तमचंद्रजी अत्यंत दयाळु, सरल दिलना अने ज्ञानभारथी नम्र-घनी गएला हृदयना पापभीरु साधुवर्य हता. तेमना जीवनना परिचयीने कोई ने कोई प्रसंगे तेमना ए गुणोनो आपोआप अनुभव थयाविना रहेतो नहि.

लींबडी संप्रदायनां घणां साधु-साध्वी तेमनाथी मोटां होय के नानां तथापि पूर्ण मानवृत्तिथी तेमने जोतां. तेमना समागममां रही अभ्यास करवानुं घणा साधुओने गमतुं कारणके तेमनी शिक्षणपद्धतिमां पारावार भरेलो प्रेम मालूम पडतो. अन्य संप्रदायना साधुओ पण तेमनी साथे रहीने ज्ञानप्राप्ति करवाने हमेशां उत्सुक रहेता. तेमने एकंदरे ४ शिष्यो थया हता. तेमांना खेतशी तथा ताराचंदजी संप्रदायनी मर्यादामां रहीने वर्तनामां शिथिल मालूम पडया हता. महाराजश्रीए तेमने केटलीक वार शिखामणो आपी वार्या हता, परन्तु ए सरल दिलना गुरु-वर्यनी परवा नहि करनार शिष्योने छेवटे गुरुवर्ये पोते ज साधुवेश उतरावीने रजा आपी दीधी हती. त्रीजा शिष्य कृष्णचंद्रजी हाल विद्यमान छे. चोथा शिष्य माईचंदजीए वनविहार स्वीकार्यो छे. तेओश्री एकाकीपणे पर्वतोनी कंदराओमां वसे छे अने शांतियुक्त स्थानोमां यथेच्छ पर्यटन करी काळनिर्गमन करे छे.

शास्त्रीय ज्ञान.

पंडित श्री उत्तमचंदजी महाराजनुं शास्त्रीय ज्ञान अत्युत्तम हतुं. जैन आगमोनो भाव तो तेमना मगजमां गुंथला-यल गोठवाई रह्यो हतो, तेनुं कारण ए के एक एक आगम केटलीए वार तेमना वांचवामां आवतो. ते उपरांत टब्बा थया हता के नवरा बेसवुं तो तेमने गमतुं न होतुं. कोई वांचनार होय तो तेने वंचावता अने ते न होय तो पोते वांच्या करता. टीकाओ वांचवाना तेमने बहु शोख हतो. ते वांचता विचारता अने उपयोगी भाग लखी लेता. लिंबडी संप्रदायमां तेमना समयमां तेमनी व्याख्यानशैली शास्त्रीय ज्ञानथी भूषित सफळ होवाने लीधे बहु वखणाती हती. घणां साधुसाध्वीओ पण तेमनुं व्याख्यान सांभळवाने उत्सुक रहेता हता. शास्त्रोक्त भांगा संबंधीनुं गणित...

प्रकारनुं हतुं. पं. श्री रत्नचंद्रजी महाराजे अने तेमना शिष्य सुशालचंद्रजी मुनिए गंगोयाना मांगा तेमणे ज झीलव्या हता के जे थोडा वखतमां पुस्तक रूपे बहार पाडवामां आवनार छे.

चर्चाशक्ति.

शास्त्र संबंधी चर्चा करवामां तेओश्री घणा निपुण हता. तेमां पण खुबी ए हती के सामो माणस गमे तेवा आडा अवळा पोईंट उपर जाय तोपण पोते तपी जता नहि किन्तु मगजने शांत राखी शांतिथी समजावता. तेमनी चर्चा मस्करीथी भरेलो नही पण साकर जेवी मधुर जणाती हती. घणी वार तेमनी चर्चा ज्ञानगोष्ठीरूप ज थती हती अने श्रोताओने तेमांथी अपूर्व ज्ञानानंद मळतो हतो. संवत् १९४९ नी सालमां तेओश्री कच्छ मुंद्रामां चोमासु हता त्यारे कच्छ कोडायना रहीश प्रोफेसर रवजी देवराज साथे तेमने मूर्ति संबंधी चर्चा थई हती. दररोज त्रणथी चार कलाक शास्त्रीय युक्ति अने दाखला साथे सवाल जवाब थतां पण दिवस सुधी मधुर चर्चा तेमणे चलावी हती. तेथी प्रो. रवजी देवराजभाईने घणो संतोष थयो हतो अने तेमना ज्ञाननो तारीफ करी हती.

संवत् १९४३ नी सालमां तेओश्री रापर चोमासुं रह्या हता, त्यारे रापरना रहीश मोटा जेचंद करमचंद के जे एक तेरा पंथना चुस्त श्रावक हता अने जेमणे जैन सूत्रोनो बहु सारो परिचय करेल हतो. तेनी साथे तेरापंथीनी मान्यता संबंधी चर्चा चाली. दररोज रात्रे बे कलाक विचारणीय मुद्दा उपर चर्चा चालु थी चार महिना नीकळी गया. छेवट चोमासाने आखरे चर्चाने परिणामे जेचंदभाई समज्या अने तेरापंथीनी मान्यता विपरीत छे एम

कबूल करी तेरापंथीनी श्रद्धा तजी तेमणे शुद्ध श्रद्धा धारण करी. आ प्रसंगना परिचयथी पंडितश्रीए तेरापंथीनो चर्चा संबंधी एक नानुं सरखुं पुस्तक संस्कृत श्लोक रूपे तैयार करेल छे.

स्मारक.

महाराज श्री उत्तमचंद्रजी स्वामीनी वय अवसान समये ८६ वर्षनी हती. तेमनो निर्वाण महोत्सव अमदावादना छ कोटी तथा आठ कोटी समुदायना सर्व श्रावकसमुदाये सुंदर रीते उजव्यो हतो. तेमनी पाछळ रु. ५००० जेटलो धर्मादो ए बेउ समुदायोना श्रावको तरफथी थवा पाम्यो हतो अने ए रकमना व्याजमांथी 'साधुशाळा' स्थापवानो तथा तेने अभावे 'श्राविकाशाळा' स्थापवानो ठराव थयो हतो. संवत १९८० मां पं. मुनि महाराज श्री गुलाबचंद्रजी स्वामी, श्री वीरजी स्वामी, पं. मु. श्री रत्नचंद्रजी स्वामी, श्री रुपचंद्रजी तथा स्व. महाराजश्री उत्तमचंद्रजी स्वामीना विनीत शिष्य श्री खुशालचंद्रजी स्वामीनुं चातुर्मास अमदावादमां थतां आ श्राविकाशाळानो प्रारंभ करवामां आव्यो छे अने बधा समुदायोनी श्राविकाओ तेनो लाभ लई शके छे. धार्मिक शिक्षण अने ते हेतुपूरतुं लेखन वाचननुं ज्ञान आपवानो प्रबंध ए श्राविकाशाळामां करवामां आव्यो छे.

चुनीलाल वर्धमान शाह.

[illegible]

१	[illegible]	[illegible]
२	[illegible]	[illegible]
३	[illegible]	[illegible]
४	[illegible]	[illegible]
५	[illegible]	[illegible]
६	[illegible]	[illegible]
७	[illegible]	[illegible]
१	[illegible]	[illegible]
२	[illegible]	[illegible]
३	[illegible]	[illegible]
४	[illegible]	[illegible]
५	[illegible]	[illegible]
६	[illegible]	[illegible]
८	[illegible]	[illegible]
९	[illegible]	[illegible]
१०	[illegible]	[illegible]
११	[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
२०	[illegible]	[illegible]
२१	[illegible]	[illegible]
२२	[illegible]	[illegible]
२३	[illegible]	[illegible]
२४	[illegible]	[illegible]
२५	[illegible]	[illegible]
२६	[illegible]	[illegible]
२७	[illegible]	[illegible]

प्रथमभाग शुद्धि.

पत्रांक पृष्ठांक पंक्ति अशुद्ध शुद्ध

१ १ १० (अशुद्ध) १८ ठाण मांनिमां १६ तथा ८ कषाय लाभे. (शुद्ध) १८ ठाण मांनिमां १६ कषाय लाभे, ८ ठाण मांनिमां १६ तथा १२ कषाय लाभ, ४ ठाण मांनिमां १६-१२-८ कषाय लाभे.

१ ४ ३ (अशुद्ध) १८ ठाण पंचेंद्रियनी मांनिमां २-३-४-५ प्राण लाभे. (शुद्ध) ४ ठाण मांनिमां २-३ प्राण लाभे, १४ ठाण मांनिमां २-३-४-५ प्राण लाभे.

८ १ ११ (अशुद्ध) १ ठाण विकलेंद्रियनी मांनिमां ४ तथा ३ क्रियावाळी गण्या. (शुद्ध) अज्ञान-वादी १ अक्रियावादी २ ए ते समवसरण लाभे.

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
८	२	२	४१ मेद	३९ मेद
८	२	२	२५	२३
८	४	४	४३	४१
८	४	४	२५	२३
८	४	५	४२	४०

२३ २ २ (शुद्ध) श्रावक माहीमां १५० मेद अपवादे लाभवा कह्युं छे, पण मूळ मेदनी अपेक्षा करीए तो २२ पंचेंद्रियमांथी १ तेउकायनो पर्यायी वाधी २१ पंचेंद्रियना मेद लाभे.

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
३०	५	११	मायामां	मायामां

३२ १ ११ (अशुद्ध) तिर्यंच अने मनुष्य ज्यां ज्यां जाय त्यां त्यां ज० उ० प्रथम पांचे लेश्यानी अंतर्मुहूर्तनी स्थिति जाणवी. केवळ ज्ञान आश्री शुक्ल लेश्यानी स्थिति. (शुद्ध) तिर्यंच आश्री ६ लेश्या अने मनुष्य आश्री प्रथम पांच लेश्यानी स्थिति ज० उ० अंतर्मुहूर्तनी। शुक्ल लेश्यानी स्थिति छद्मस्थ मनुष्य आश्री ज० उ० अंतर्मु०नी अने केवळी आश्री

३२ २ ७ (अशुद्ध) ज्योतिषी. (शुद्ध) ज्योतिषी आश्री तेजु लेश्यानी ज० स्थिति पल्यना आठमा भागनी अने उ० १ पल्य ने १ लाख वर्षनी.

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४१	१	११	१७॥	१७
४५	१	१०	आउगाल	आउगाहूल
४५	१	११	पंकगाल	पंकगाहूल
४९	१	५	जंबूद्वीप पाळनी गत समुद्रीमांति २१ जेटला मेद	०
५२	२	३	कालोदधि	कालोदधि समुद्रनां पाणी सर्व सरिखां
५२	२	३	त्रण	छे
५४	२	५	पांचमी	०

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
५४	१	६	(अशुद्ध) २१९-भेदेय मिश्रयोगनो आरक कहणवुं. (शुद्ध) १११-७ नरक, १ बादर वायरा, ५ संज्ञीतिर्यंच, १५ कर्मभूमि, ग्रैवेयक अनुत्तर विमान वर्जी ८५ देवता, ए सर्वेना पर्याप्तामां लाभे.	
५५	२	१०	१	७
५५	२	११	४-१-	५-७
५०	२	११	तेहाथी जाय	स्पर्श विषय
५१	१	१	स्पर्श भोग	रूप विषय
„	„	„	रूपभोग	शब्दविषय
„	„	„	शब्दभोग	०
५१	१	२	मजामेखामां भोग	मानसिक भोग
५३	१	८	संख्यातानुं	असंख्यातानुं
५८	१	६	द्रीप	द्वीप
५९	१	१२	होम	रोम
७४	२	९	सचिहणा	संचिठणा
८८	१	१२	आर्दु	ओर्डु
९९	१	४	वाप	वातातप
९९	२	६	तजस्	तैजस
१०१	२	४	पर्वु	पर्व
१०२	१	१	ने	ते
१०३	[illegible]	२	जाणो मारेली	[illegible]

पत्रांक	पृष्ठांक	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१०३	२	८	द्रोपप्रदेशी	द्विपदेशी
१०९	१	४	ओजस	गाउ
११०	२	५	विपुलमतिथी	विपुलमति पथी
११७	२	९	४३	३४
११८	२	९	तेण	जेण
१२२	२	८	२१५	२१४
१२४	१	८	पम मती ५२ दंडक थया	पम ५२ दंडक थया, सर्व मली १०२ दंडक जाणवा
१२५	२	३	२२-२२	२१-२१
१२५	२	४	२२-४४	२१-४२
१२७	२	१२	३४	३२
१२८	१	५	१४५	१४४
१२९	१	४	२५८४	२५९०
१३०	१	८	६ पकेंद्रिय	५ पकेंद्रिय
१३०	१	११	न	ने
१३६	२	२	राय	रया
१३६	२	८	वाल	चोल
१३७	२	६	व्यलरुयता	वरुलयता
१४५	१	५	तसु	तेसु
१५२	२	६	वण	वर्ण
[illegible]	२	५	बंधणी	बंधणी अ०

श्री प्रकरण संग्रह.

भाग बीजो.

प्रारंभ.

॥ श्री वीतरागाय नमः ॥

पचीस क्रिया ॥

॥ अथ श्री ठाणांगसूत्रादिथी पचीस क्रियाना बोल ॥

करीए ते क्रिया. तेना पचीस भेद. तेमां कायाना व्यापारे करी निपनी ते कायकी क्रिया ॥ १ ॥ तेना बे भेद–१ पापथी निवर्त्या नथी एवा अविरत मिथ्यादृष्टि तथा समदृष्टि जीवने हालवा चालवाथी जे क्रिया लागे ते अनुपरतकाय क्रिया. २ दुष्ट रीते मन, वचन अने कायाना योग प्रवर्तावबाथी लागे ते दुःप्रयुक्तकाय क्रिया ॥ २ ॥ अधिकरण (खड्गादि) शस्त्रे करी जे क्रिया लागे ते अधिकरणिका. तेना बे भेद–१ पूर्वे नीपजावेल खड्गादिने विषे मुष्टि आदिनुं जोडवुं ते संयोजनाधिकरणिका, २ प्रथमथीज

खड्ग, मुशलादिनुं नीपजाववुं ते निवर्तनाधिकरणिका ॥ ३ ॥ प्रद्वेषे (मत्सरे) करी नीपजी ते पाउसिया-प्राद्वेषिकी. तेना बे भेद-१ जीवने विषे द्वेष करवाथी निपनी ते जीवप्राद्वेषिकी, २ अजीव (स्तंभादि) ने विषे द्वेष करवाथी निपनी ते अजीवप्राद्वेषिकी ॥ ४ ॥ परितापना (ताडनादि) दुःख विशेषे करी निपनी ते पारितावणिया-पारितापनिका. तेना बे भेद-१ पोताने हाथे करी परितापना उपजावे ते स्वहस्तपारितापनिका, २ बीजाने हाथे परितापना उपजाववे करी निपनी ते परहस्तपारितापनिका ॥ ५ ॥ प्राण (आयुष्यादि १०) नो अतिपात-नाश करवे करी निपनी ते प्राणातिपात क्रिया. तेना बे भेद-१ पोताने हाथे करी कोइ प्राणीने प्राणथी वेगळो करे ते स्वहस्तप्राणातिपात क्रिया, २ बीजाने हाथे कोइने प्राणथी वेगळो करावतां लागे ते परहस्तप्राणातिपात क्रिया ॥ ६ ॥ आरंभ (उपद्रव) करवाथी निपनी ते आरंभिका. तेना बे भेद-१ जीवने उपद्रव करवाथी लागे ते जीवआरंभिका, २ अजीव (जीवना कलेवर अथवा वस्त्रादि) नो आरंभ-अग्निसंस्कार वगेरे करतां जे क्रिया लागे ते अजीवआरंभिका ॥ ७ ॥ परिग्रह नव

मिथ्यादंसणवत्तिया ॥ ११ ॥ वस्तुना देखवाथी निपनी ते दिट्ठिया. तेना बे भेद–१ जीवना हाथी घोडा प्रमुखने देखवाथी जे कर्म लागे ते जीवदिट्ठिया, २ चित्रामण प्रमुख जोवाथी जे कर्म लागे ते अजीवदिट्ठिया ॥ १२ ॥ वस्तुने स्पर्शवाथी निपनी ते पुट्ठिया. तेना बे भेद–१ जीवने रागद्वेषे स्पर्शवाथी जे कर्म लागे ते जीवपुट्ठिया, २ अजीवने रागद्वेषे स्पर्शवाथी जे कर्म लागे ते अजीवपुट्ठिया ॥ १३ ॥ बाह्य वस्तुनुं मातुं चिंतववाथी निपनी ते पाडुच्चिया. तेना बे भेद–१ जीवने आश्रिने राग–द्वेषथी निपनी ते जीवपाडुच्चिया, २ अजीवने आश्रिने राग–द्वेषथी निपनी ते अजीवपाडुच्चिया ॥ १४ ॥ सर्व प्रकारे जनसमूहना मळवाथी निपनी ते सामंतोवणिवाइया. तेना बे भेद–१ जीव समुदाय मळवाथी लागती क्रिया ते जीवसामंतोवणिवाइया, २ अजीव समुदाय रथादि मेळववाथी हर्ष पामे ते अजीवसामंतोवणिवाइया ॥ १५ ॥ हाथे करी निपनी ते साहत्थिया. तेना बे भेद–१ पोताने हाथे जीवने पकडी हणे ते जीवसाहत्थिया, २ पोताने हाथे (अजीव) खड्गादिक पकडी जीवने हणे ते अजीवसाहत्थिया ॥ १६ ॥

प्रेम (स्नेह) ना निमित्तथी निपनी ते पेज्जवत्तिया–प्रेमवृत्तिका. तेना बे भेद–१ मायाना निमित्तथी निपनी ते मायावृत्तिका, २ लोभना निमित्तथी निपनी ते लोभवृत्तिका ॥ २२ ॥ द्वेष (क्रोध मान) ना निमित्तथी निपनी ते दोसवत्तिया-द्वेषवृत्तिका. तेना बे भेद–१ क्रोधना निमित्तथी निपनी ते क्रोधवृत्तिका, २ मानना निमित्तथी निपनी ते मानवृत्तिका ॥ २३ ॥ प्रयोगे करी निपनी ते प्रयोगक्रिया. तेना त्रण भेद–१ मनना प्रयोगे करी निपनी ते मनप्रयोगक्रिया, २ वचनना प्रयोगे करी निपनी ते वचनप्रयोगक्रिया. ३ कायाना प्रयोगे करी निपनी ते कायप्रयोगक्रिया ॥ २४ ॥ मन आदि प्रयोगे करी ग्रहण करेल कर्मवर्गणानुं सम्यक् प्रकारे प्रकृतिबंधादि भेदे करी अंगीकार करवुं ते समुदान क्रिया. तेना त्रण भेद–१ आंतरारहित (प्रथम समयवर्त्तिनी) ते अनंतरसमुदान क्रिया–२ द्वितीयादि समयवर्त्तिनी ते परंपरसमुदान क्रिया, ३ प्रथम अप्रथम समयनी अपेक्षाए ते तदुभयसमुदान क्रिया ॥ २५ ॥ पंथे चालवाथी जे क्रिया लागे ते इर्यापथिका. तेना बे भेद–१ ११ मे तथा १२ मे गुणठाणे यथाख्यात चारित्रवाळाने लागे

ते छद्मस्थइरियावहिया क्रिया, २ केवलीने लागे ते केवलीइरियावहिया क्रिया ॥ एवं मूल क्रिया २५ अने उत्तर क्रिया ५२ थइ ॥

॥ इति पचीस क्रियाना बोल संपूर्ण ॥

योनिना बोल ॥

गाथा ॥ जीव १ इंद्रिय २ गुणठाण ३, जोग ४ वेय ५ कसाय ६ लेस्सा ७ ॥
नाण ८ अन्नाण ९ दंसण १०, सण्णि ११ वेयणीय १२ पज्जति १३ ॥ १ ॥
पाण १४ झाण १५ उवओग १६, दिट्ठी १७ अप्पा १८ मरण १९ समुग्घाए २० ॥
सरीर २१ संठाण २२ संघयण २३, वणाइ २४ सण्णा २५ समोसरण चेव २६ ॥२॥
ठाव २७ हेउ २८ कूल कोडी २९, पयवी ३० इमाइं तिसद्दाराइं ॥
चउगसी लख जीवाजोणी, उत्तारेयव्वं तस्सोवरी ॥३॥

पहेलुं जीवद्वार कहे छे–८४ लाख योनिमा ५६३ भेद लाभे. तेमां ५२ लाख योनिमां एकेन्द्रियना २२ भेद लाभे. ६ लाख योनिमां विगलेंद्रियना ६ भेद लाभे. २६ लाख योनिमां ५३५ भेद लाभे. ते १४ नारकीना, २० तिर्यंच पंचेन्द्रियना, ३०३ भेद मनुष्यना, १९८ भेद देवताना. सर्व मळी ५३५ भेद थाय ॥१॥ बीजुं इंद्रियद्वार–८४ लाख जीवा योनिमां इंद्रिय ५ लाभे. तेमां ५२ लाख योनिमां इंद्रिय १ लाभे. वे लाख बेइंद्रियनी योनिमां इंद्रिय २ लाभे. २ लाख तेइंद्रियनी योनिमां इंद्रिय ३ लाभे. २ लाख चउरिंद्रियनी योनिमां इंद्रिय ४ लाभे. २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां इंद्रिय ५ लाभे. ॥२॥ त्रीजुं गुणठाणद्वार–समुच्चय योनिमां १४ गुणठाणा लाभे. तेमां ८४ लाख योनिमां प्रथम गुणठाणुं लाभे. ३२ लाख योनि ते एकेन्द्रियनी वर्जितमां बीजुं गुणठाणुं लाभे. २६ लाख योनि ते विगलेंद्रियनी ६ वर्जितमां त्रीजुं चोथुं वे गुणठाणां लाभे. १८ लाख योनि ते देवता नारकीनी ८ लाख वर्जितमां पांचमुं गुणठाणुं लाभे. १४ लाख योनि ते ४ लाख तिर्यंच पंचेंद्रियनी वर्जितमां ६ ठा गुणठाणाथी १४ मा गुणठाणा सुधी ९ गुणठाणां

जीवायोनिमां दृष्टि १ लाभे. ६ लाख योनिमां २ दृष्टि लाभे. २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां १-२ तथा ३ दृष्टि लाभे ॥ १७ ॥ अढारमुं आत्माद्वार-५२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां ६ आत्मा लाभे ज्ञान चारित्र वर्जिने. १४ लाख योनिमां ७ आत्मा लाभे ते १ ज्ञान वर्ज्युं. १८ लाख तिर्यंच मनुष्यनी योनिमां ८ आत्मा लाभे ते चारित्र वर्ज्युं. ॥१८॥ ओगणीसमुं मरणद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां २ मरण समोहिया, १, असमोहिया २, प्रत्येक प्रत्येकमां लाभे ॥१९॥ वीसमुं समुद्घातद्वार-५१ लाख योनिमां ३ समुद्घात लाभे. ११ लाख योनिमां ४ समुद्घात लाभे, वैक्रेय वधी. ८ लाख योनिमां ५ समुद्घात लाभे. १४ लाख योनिमां ३-४-५-६-७ समुद्घात लाभे ॥२०॥ एकवीसमुं शरीरद्वार-८४ लाख जीवायोनि तेमां ५१ लाख योनिमां ३ शरीर-उदारीक, तेजस अने कार्मण ए त्रण लाभे. ११ लाख योनिमां ४ शरीर लाभे ते १ वैक्रेय वर्ज्युं. ८ लाख योनिमां ३ शरीर ते वैक्रेय, तेजस अने कार्मण ए ३ लाभे. १४ लाख योनिमां ३-४-५ शरीर लाभे ॥२१॥ बावीसमुं संठाणद्वार-८४ लाख योनिमां ६ संठाण लाभे. तेमां ६२ लाख योनिमां १ हुंड संठाण. ४ लाख

...समचउरंस संठाण. १८ लाख योनिमां १ संठाण तथा ६ संठाण लाभे ॥ २२ ॥ तेवीसमुं संघयणद्वार-८४ लाख योनिमां ६ संघयण लाभे. तेमां ५८ लाख योनिमां १ छेवट्ठ संघयण. ८ लाख योनि असंघयणी. १८ लाख योनिमां १ संघयण तथा ६ संघयण लाभे ॥ २३ ॥ चोवीसमुं वर्णादिद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां ५ वर्ण, २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श सर्व मळी २० लाभे. तेमां ४ लाख नारकीनी योनिमां अशुभ वर्ण, गंध, रस, स्पर्श लाभे ने ४ लाख देवनी योनिमां शुभ वर्ण, गंध, रस, स्पर्श लाभे. शेष ७६ लाख योनिमां शुभाशुभ वर्णादि २० बोल लाभे ए व्यवहारनयनी अपेक्षाये जाणवुं ॥ २४ ॥ पचीसमुं संज्ञाद्वार-८४ लाख योनिमां ४ संज्ञा लाभे प्रत्येक प्रत्येकमां ॥ २५ ॥ छवीसमुं समवसरणद्वार-८४ लाख जीवायोनिमां ४ समवसरण लाभे. तेमां ५२ लाख योनिमां २ समवसरण अक्रियावादी अज्ञान २ लाभे. ६ लाख विगलेन्द्रियनी योनिमां ^ शुक्लपक्षी ३ ते क्रियावादी वर्ज्या. २६ लाख पंचेन्द्रियनी योनिमां २-३-४ सम० लाभे ॥ २६ ॥ सत्तावीसमुं भावद्वार-७० लाख योनिमां भाव ३

लाने, उदय, क्षयोपशम, परिणामिक. १४ लाख योनिमां जाव ५ लाने ते उपशम, क्षायक
ए वे वर्ज्या ॥ २७ ॥ अट्ठावीसमुं हेतुद्वार–४५ लाख एकेन्द्रियमां ३८ हेतु लाने. २५ कषाय,
३ जोग, १२ अव्रत, १ अनाभोगमिथ्यात्व एम ४१. वाउकायनी ७ लाख योनिमां २ वैक्रि-
यना वधतां ४३ हेतु लाने. त्रण विगलेन्द्रियनी छ लाख योनिमां २५ कषाय, ४ जोग, १२
अव्रत, १ अनाभोगमिथ्यात्व एम ४२ हेतु लाने. नारकीदेवनी ८ लाख योनिमां २४ कषाय,
११ जोग, १२ अव्रत, ५ मिथ्यात्व ए ५२ हेतु लाने. तिर्यंचपंचेन्द्रियनी ४ लाख योनिमां
५५ हेतु लाने, ते ५७मांथी आहारकना २ वर्ज्या. १४ लाख मनुष्यनी योनिमां ५७ हेतु
लाने ॥ २८ ॥ ओगणत्रीसमुं कुलकोटिद्वार–५२ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां ५७ लाख
कुलकोटि. विगलेन्द्रियनी ६ लाख योनिमां २४ लाख कुलकोटि. देवनारकीनी ८ लाख
योनिमां ५१ लाख कुलकोटि. तिर्यंच पंचेंद्रियनी ४ लाख योनिमां ५३ लाख कुलकोटी.
१४ लाख मनुष्यनी योनिमां १२ लाख कुलकोटि. ए १९७५०००० लाख थाय. कुलकोटि
कहेतां कुळना समुदाय जाणवा ॥ २९ ॥ त्रीसमुं पदवीद्वार–७ लाख पृथ्वीकायनी योनिमां

७ एकेन्द्रियनी पदवी लाभे. चौद ११ लाख एकेन्द्रियनी योनिमां पदवी एक न लाभे. ८ लाख विकलेन्द्रियनी योनिमां पदवी एक समकीतनी लाभे. ८ लाख नारकी तथा देवनी योनिमां २ समदृष्टिनी पदवी लाभे. ४ लाख तिर्यंच पंचेन्द्रियनी योनिमां ४ पदवी— ३ अने ४ भत तथा श्रावक ए समदृष्टिनी लाभे. मनुष्यनी १४ लाख योनिमां १९ पंचे- न्द्रिय रत्ननी ने ७ सातमी पदवी एम १४ पदवी लाभे ॥ ३० ॥

॥ इति योनिना बोल संपूर्ण ॥

गर्भावासना बोल ॥

अथ श्री तंदुलवेयालि या प्रकीर्णकथी संक्षेपे गर्भावासना बोल लिखीए छे ॥

स्त्रीनी नाभी नीचे बे नाडी छे, ते फूलनी नाळीने आकारे छे. तेनी नीचे योनि छे. ते योनि ज्ञानवाळुं रूप छे. ते अधोमुख कमळने आकारे छे. त्यां आंबानी मंजरी

सरखुं मांस छे. ज्यारे स्त्रीने ऋतुकाळ आवे त्यारे मंजरी करे. जेम रसजयुं गुमडुं करे तेम ते ऋतुनां बिंदु करे. त्यां वीर्यनो संजोग मिश्र थाय त्यारे बार मुहूर्त्तमां जीव आवी उपजे, उत्कृष्टा नव लाख जीव उपजे. स्त्रीनी योनि पंचावन वर्ष उपरांत मळी जाय–अबीज थाय. पुरुष पंचोतेर वर्ष पछी अबीज थाय. ए नियम सो वर्षना आयुष्यना प्रमाणनो समजवो. उपरांत पूर्व कोड सुधी आयुष्य होय तो स्त्रीना अर्द्ध आयुष्य सुधी सबीज योनि होय. पुरुषना सर्व आयुष्यनो वीसमो भाग शेष रहे त्यारे अबीज होय. वळी एक पुत्रने नवसें पिता होय. नवसें पुरुषनो एक पुत्र. ते गर्भ उत्कृष्टो बार वर्ष सुधी माताना उदरमां ठामपणे रहे. पाछो एनो ए जीव पापना उदयथी फरी पाछा बीजा बार वर्ष रहे, एटले चोवीस वर्ष थाय, त्यांसुधी रहे. जमणे पासे पुत्र रहे. डाबे पासे पुत्री रहे. वच्चे नपुंसक रहे. तिर्यंचणीने आठ वर्ष सुधी ठाम रहे. मातानुं रुधिर, पिताना शुक्रनो प्रथम आहार ले. सात दिवस सुधी चोखाना धोवण सरखो होय. बीजा साते पाणीना परपोटा सरखो थाय. त्रीजा साते नाकना श्लेष्म सरखो थाय. चोथा साते

... मा खजुरनी पेशी सरखो थाय. ते जीव पहेले मासे
...सोजार थाय. बीजे मासे पेशीथी कठण थाय. त्रीजे मासे माताने दोहद
(श्रा) थाय. सारो श्रा पुण्यवंतनी माताने थाय अने खराब श्रा पापी जीवनी मा-
तानें थाय. चोथे मासे मातानुं अंग पुष्ट करे. पांचमे मासे पेशी थकी पांच अंकुरा नीकळे,
बे हाथ, बे पग, एक माथुं एम पांच. छट्टे मासे पीत्त अने लोही उपजे. सातमे मासे
सातसें शीरा--नाडी उपजे. पांचसें पेसी ते मांसस्थानक विशेष, नव मोटी नाडी थाय,
नवाणु लाख रोम गळा हेठे, बे क्रोड एकावन लाख रोम गळा उपर, सर्व मळी साडा-
त्रण क्रोड रोम थाय. आठमे मासे संपूर्ण अंगनी प्राप्ति होय. गर्भमांहि जीव उच्चार पास-
वण खेल संघाण पीत्त शुक्र शोणित एटलां वानां न करे. ते केम जे पुरुष रसहरणी
नाडीये आहारे, ते शरीरनां अंगोपांगपणे, पांच इंद्रियपणे, हाड, मींजा, वाळ, मुछ, दाढी,
रोम, नखपणे परगमावे. मस्तक अवयवादि पण निपजावे. गर्भमांहि जीवने कवल आ-
हार नहि. माता राजी तो गर्भ राजी. माता दुःखी तो गर्भ दुःखी. मातानी ने गर्भना

जीवनी नाभ रसहरणीने वळगी रही छे. जे माता आहार करे ते सर्व गर्भने नाभोनाभ प्रगमे, फळना वींटनी परे. शरीरने विषे त्रण अंग मातानां छे. मांस १, लोही २, माथानुं जेजुं ३. त्रण अंग पितानां छे. हाड १, हाडनी मींजा २, दाढी, मूछ, रोम, नख, प्रमुख ३. गर्भमांथी जीव मरीने नरकमां जाय तेम देवतामां पण जाय. वळी गर्भमांहि माता सुवे तो गर्भ सुवे. माता जागे तो गर्भ जागे. गर्भावासमांहि अंधकार छे. महा अशूचि दुर्गंध छे. मल मूत्रनुं स्थानक छे. त्यां जीव दुःखी थतो रहे छे. एम दुःख भोगवतां सवा नव मासे जन्मे. जीव अल्प लोही ने घणा शुक्रनो आहार करे तो पुत्र थाय १, अल्प शुक्र ने घणा लोहीनो आहार करे तो पुत्री थाय २, बे बराबर आहार करे तो नपुंसक थाय ३. मस्तकेथी जन्म पामे तो सुखेथी जन्मे. कोइ पापी जीव आडो थइ आवे तो विनाश पण पामे. वळी आ शरीर केवुं छे तो के महा अशुचीनो भंडार छे. आ शरीरने विषे अढार पृष्ठ करंड सांधा छे. बार पांसळी करंड छे. आठ एक पासे, आठ बीजे पासे. चार आंगळनुं गळुं छे. बे आंगळनी आंख छे. चार आंगळनो नीलाड छे. बत्रीस दांत

…आगळनी जीभ छे. साडात्रण पळनुं हैयुं छे. पचीस पळनुं काळजुं छे. ते
आंत (कांठा) नानी छे, ते आंत मोटी छे. मोटी आंतमां वडीनीत प्रणमे छे. नानी आं-
तमां लघुनीत प्रणमे छे. बे पासां छे. डाबुं ने जमणुं पासुं. डाबे पासे सुखनो परिणाम
छे. जमणे पासे दुःखनो परिणाम छे. आ शरीरने विषे एकसो साठ सांधा छे. एकसो सी-
त्तेर मर्मनां स्थान छे. त्यां घा लागे तो तत्काळ मरण पामे. त्रणसो हाडनी मींजा छे.
नवसो नाडी छे. सातसो शीरा छे. पांचसो पेशी मांसस्थानक छे. नव नाडी मोटी
छे. मानसनां नाडीनुं विवरण--एकसो साठ नाडी नाभीथी निकळी ते उंची चाली
मस्तके पहोंची. ते रसहरणी नामथी ओळखाय छे. एनी निरुपघाते आंख, कान,
नाक, जीभनुं बळ वधे. एनी उपघाते आंख, कान, नाक, जीभनुं बळ घटे. एकसो साठ
नाडी नाभिथी उपनी अधोगामिनी पगतळे जइ पहोंची. तेनी निरुपघाते नेत्रनुं अने
जंघानुं बळ वधे. तेनी उपघाते मस्तके वेदना, गुळादिक उपजे. आंखे आंधळो थाय,
नेत्रनुं बळ ओछुं थाय. एकसो साठ नाडि नाभिथी उपनी त्रीछी जइ हाथे जइ पहोंची.

पठवाके वेदना, पुंठवेदना, कुखवेदना,
तेनी निरुपघाते वाहुनुं वळ वधे. तेनी उपघाते
कुष्ठ शूलादिक उपजे. एकसो साठ नाडि नाभिथी उपनी अधोगामिनी गुह्य पहोंची. एनी
निरुपघाते वडीनीत लघुनीत, कूर्मवायु आदि रौद्र दुःख उपजे. पचीस नाडि सलेखमनी
धरणहारी ठे. पचीस नाडि पित्तनी धरणहारी ठे. दश नाडि शुक्रनी धरणहारी ठे. एम
पुरुषने सातसें नाडी शिराने नामे ठे. एमां ठसें सीत्तेर नाडि स्त्रीने ठे. नपुंसकने ठसें एंसी
नाडी ठे. मोटी नव नाडी तेनाथी जूदी जाणवी. पुरुषना शरीरमांहे पांच कोठा ठे. स्त्रीने
ठ कोठा ठे. गर्भ धरे ते कोठो अधिको ठे. नव द्वार पुरुषने ठे. वार द्वार स्त्रीने ठे. पुरुषने
पाचसें पेशी ठे. स्त्रीने त्रीस ओठी ठे. जेम सोनी जंतरडाथी तार खेंची वहार काढे तेम
गर्भावासमांथी गर्भ खेंचाइ कोटी कष्टे वहार आवे. वाल्यावस्थामां मल मूत्र अशुचीमां
रसवस रह्यो अनेक व्याधी जोगवी म्होटो थयो, वळी शरीर रस १, रुधिर २, मांस ३, मेद ४,
हाड ५, मज्जा ६, शुक्र ७ ए सात धातुए करीने जर्यो ठे. महा अशूची, मलमूत्रनो जंडार
ठे. ए द्वार तथा १२ द्वार हमेशां वहे ठे. सडण पडण विध्वंसण स्वजाव ठे. अनेक मल
... स्नानादिके करी शुचि केम थाय? ए शरीरने

श्वासोश्वासना बोल ॥

अथ श्री श्वासोश्वासना बोल लिख्यते ॥

सो वर्षनी युग वीस ॥१॥ सो वर्षना संवत्सर सो ॥२॥ सो वर्षनां अयन बसो ॥३॥ सो वर्षनी ऋतु छसो ॥४॥ सो वर्षना मास बारसो ॥५॥ सो वर्षनां पखवाडियां चोवीस सो ॥६॥ सो वर्षनां अठवाडियां अडतालीस सो ॥७॥ सो वर्षना दिवस छत्रीस हजार ॥८॥ सो वर्षना पहोर बे लाख ने अठ्ठाशी हजार ॥९॥ सो वर्षनां मुहूर्त्त दस लाख ने एंसी हजार ॥१०॥ सो वर्षनी घडी एकवीस लाख ने साठ हजार ॥११॥ सो वर्षनां श्वास उश्वास चारसो सात क्रोड अडतालीस लाख ने चालीस हजार. ते संख्याना अंक दस थाय. ४०७,४८,४०,००० ॥१२॥ एक घडीना श्वास उश्वास अढारसो ने साडी ठयाशी ॥१३॥ एक मुहूर्त्तना श्वास उश्वास साडत्रीस सो ने तोंतेर ॥१४॥ एक पहोरना

श्वास उश्वास चौद हजार एकसो ने पोणी ओगणपचास ॥१५॥ एक अहोरात्रिना श्वास
उश्वास एक लाख तेर हजार एकसो ने नेवुं ॥१६॥ पंदर दिवसना श्वासोश्वास सोळ लाख
सत्ताणुं हजार आठसो ने पचास ॥ १७॥ एक मासना श्वासोश्वास तेत्रीस लाख पंचाणु ह-
जार सातसो ॥१८॥ सवानव मासना श्वासोश्वास त्रण क्रोड चउद लाख दस हजार बसो
ने पचास ॥१९॥ एक वर्षना श्वासोश्वास चार क्रोड सात लाख अडतालीस हजार ने चा-
रसो ॥२०॥ ब्रह्मदत्त नामे बारमो चक्री मरीने सातमी नरके उपन्यो. त्यां तेत्रीस साग-
रनुं आयुष्य छे. ते इहां मनुष्यपणे एकेक श्वासोश्वासने मुखे त्यां नरकमां केटलो काळ
दुःख भोगवशे ते कहे छे. अग्यार लाख पल्योपम छप्पन हजार पल्योपम नवसो ने पचीस
पल्योपम ने एक पल्योपमनो त्रीजो भाग फाकेरुं दुःख भोगवशे ॥१॥ काकंदी नगरीना
धन्नो अणगार नव मासनुं चारित्र पाळ्युं,ते नव मासना श्वासोश्वास त्रण क्रोड पांच लाख
एकसठ हजार ने त्रणसो. ते धन्नो अणगार चवी सर्वार्थसिद्ध विमाने उपन्या. त्यां ३३
सागरनुं आयुष्य छे. तेणे इहां मनुष्यपणामां नव मासनुं चारित्र पाळ्युं, कष्ट वेठ्युं, ते

एकेक श्वास उश्वासने कष्टे देवतानी गतिमां एकसो सात क्रोम सत्ताणुं लाख ठन्नु हजार नवसो अट्ठाणुं पल्योपम ने एक पल्योपमनो ठट्ठो जाग माठेरुं एटलुं देवतानुं सुख जोगवशे. हवे संवर तथा तपना फळनुं प्रमाण कहे ठे. सम्यक्दृष्टि जीव रागद्वेषरहित, क्षमा दयासहित, पौषध पमिवजें ते सत्यावीससो ने सीत्तोतेर क्रोम सीत्तोतेर लाख सीत्तोतेर हजार सातसो ने सीत्तोतेर पल्य ने एक पल्यना नव जाग करीए ते मांहिला आठ जाग काफेरुं देवतानुं आयुष्य बांधे ॥१॥ एक पहोरवेळा सुधी संवर आदरे ते त्रणसो बेंतालीस क्रोम बावीस लाख बावीस हजार बसो बावीस पल्य ने एक पल्यना आठ जाग करीए ते मांहिला सात जाग काफेरुं देवतानुं आयुष्य बांधे ॥२॥ एक मुहूर्त सुधीनो संवर आदरे ते बाणुं क्रोम ओगणसाठ लाख पचीस हजार नवसो ने पचास पल्य ने एक पल्यना सात जाग करीए तेवा ठ जाग काफेरुं देवतानुं आयुष्य बांधे.॥३॥ एक घमीनो संवर आदरे ते बेंतालीस क्रोम, ओगणत्रीस लाख बासठ हजार नवसो ने सम्सठ पल्य ने एक पल्यना ठ जाग करीए ते मांहिला चार जाग काफेरानुं देवतानुं आयुष्य बांधे ॥४॥

एक श्वासोश्वास सुधीनां संवर आदरे ते बे लाख चोपन हजार चारसो आठ पल्य ने एक पल्यना चोथा भाग देवतानुं आयुष्य बांधे ॥५॥ एक नमोकारसी तप करे ते आगणीस लाख सत्तर हजार बसो सत्तर पल्य ने एक पल्यना चोथा भागनुं देवतानुं आयुष्य बांधे ॥ ६ ॥ एक अनुपूर्वि गणे तेनां जघन्य छासठ सागरनां नारकीनां पाप नाश पामे. उत्कृष्ट पांचसो सागरनां नारकीनां पाप नाश पामे ॥ ७ ॥ एक उणोदरी तप करे ते, सो वर्ष नारकी कर्म खपावे, तेथी अधिक खपावे ॥ ८ ॥ एक उपवास करे ते एक हजार वर्ष नारकी कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥९॥ एक छठ्ठ तप करे ते एक लाख वर्ष नारकी कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ १० ॥ एक अठ्ठम तप करे ते क्रोड वर्ष नारकी कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ ११ ॥ चार उपवास करे ते एक कोडाकोडी वर्ष नारकी कर्म खपावे तेथी अधिक खपावे ॥ १४ ॥

॥ इति श्वासोश्वासना बोल संपूर्ण ॥

जीवना चौद भेद ॥

अथ जीवना चौद भेदनी चर्चा लिख्यते ॥

जीवना १४ भेद–तेमां सूक्ष्म केटला ? ने बादर केटला ? उत्तर–असंज्ञीना बार पहेला. संज्ञी बे ते तेरमो ने चौदमो ए बे ॥ १ ॥ जीवना १४ भेद तेमां त्रस केटला ? ने स्थावर केटला ? उत्तर–स्थावर चार पहेला, अने त्रसना उपला दस ॥ २ ॥ जीवना १४ भेद तेमां पर्याप्ता केटला ? अने अपर्याप्ता केटला ? उत्तर–सात अपर्याप्ता ते १-३-५-७-९-११-१३, अने सात पर्याप्ता ते २-४-६-८-१०-१२-१४ ॥ ३ ॥ जीवना १४ भेद तेमां नजरे केटला आवे ? अने नजरे केटला न आवे ? उत्तर–सात अपर्याप्ता अने एक सूक्ष्म पर्याप्तानो ए आठ नजर न आवे, अने बाकी ७ भेद नजरे आवे ॥ ४ ॥ जीवना १४ भेद तेमां त्रस नामीमां केटला ? अने स्थावर नामीमां केटला ? उत्तर–त्रस नामीमां १४ भेद लाभे, अने

स्थावर नाखीमां चार स्थावरना नेदनी नियमा. पांच अपर्याप्ता अने संज्ञीनो पर्याप्तो एम ६ नेदनी नजना वखते होय अने वखते न पण होय ॥ ५ ॥ जीवना १४ नेद तेमां आहारक केटला ? अने अणाहारक केटला ? उत्तर–सात अपर्याप्ता ने एक संज्ञीनो पर्याप्तो एम ७ अणाहारकमां लाने, अने आहारकमां १४ नेद लाने ॥ ६ ॥ जीवना १४ नेद तेमां मनसहित केटला ? अने मनरहित केटला ? उत्तर–मन सहित तो एक १४ मो अने मनरहित मांहे १४ नेद लाने॥७॥ जीवना १४ नेद तेमां गर्नज केटला ? अने अगर्नज केटला ? उत्तर–गर्नज बे तेरमो ने चौदमो, अने अगर्नजमां तो चौद लाने॥८॥जीवना १४ नेद तेमां साश्वता केटला ? अने असाश्वता केटला ? उत्तर–साश्वता तेर नेद लाने, ते एक १३ मो नेद वर्जिने, अने असाश्वतो एक १३ मो ज नेद लाने ॥ ९ ॥ जीवना १४ नेद तेमां प्रत्येक केटला ? ने साधारण केटला ? उत्तर–साधारणमां चार नेद पहेला लाने, अने प्रत्येकमां १४ नेद लाने. ॥ १० ॥ ए दस प्रश्न ॥ वाटे वहेता जीवने शरीर केटलां लाने ? उत्तर–तेजस १, कार्मण २, ए बे शरीर लाने ॥ १ ॥ वाटे वहेता जीवने जोग केटला लाने ? उत्तर–एक

ओग. ॥ २ ॥ वाटे वहेता जीवने उपयोग केटला लाभे ? उत्तर—मनः पर्यवज्ञान १, चक्षुदर्शन २ ए बे वर्जिने वाकी १० उपयोग लाभे ॥ ३ ॥ वाटे वहेता जीवने गुणठाणां केटलां लाभे ? उत्तर—पहेलुं, बीजुं अने चोथुं ए त्रण लाभे ॥४॥ वाटे वहेता जीवने प्राण केटला ? उत्तर—एक आयुष्यप्राण ॥ ५ ॥ एक आंगळीना टेरवामां जीवना भेद केटला? उत्तर—त्रण. सूक्ष्म एकेन्द्रियना बे भेद, एक संज्ञीनो पर्याप्तो एम ३ नी नियमा. बीजा अपर्याप्तानी भजना जाणवी ॥ ६ ॥ हाथनी मुट्ठीमां जीवना भेद केटला? उत्तर—पांच भेद. चार स्थावरना भेद. एक संज्ञीनो पर्याप्तो एम ५ भेद लाभे. ए ५ नी नियमा अने शेष अपर्याप्तानी भजना ॥ ७ ॥ चार भाषामां सत्य १, असत्य २, ए बे पर्याप्ति. (पूरी भाषा). मिश्र १, व्यवहार २, ए बे अपर्याप्ति (अपूरी भाषा) ॥ ८ ॥ सौधर्म देवलोके जीवना १४ भेद तेमां केटला भेद लाभे ? उत्तर—छ भेद. चार पहेला अने संज्ञीनां २, ए छ लाभे. ॥ ९ ॥ एमज रयणप्रभाना छ भेद लाभे ॥ १० ॥ ए प्रश्न १० ॥ एक आंगळीनां टेरवामा प्रदेश केटला लाभे? उत्तर—एक पोताना जीवना असंख्याता प्रदेश लाभे. एम अनंता जीवना प्रदेश लाभे ते

... ॥ १ ॥ एक आकाशप्रदेश उपर अजीवना
... नव भेद. धर्मास्तिकायनो देश १, प्रदेश २; अधर्मास्तिकायना
...पुद्गलना ४ अने एक अधासमयनो एम ए भेद लाभे ॥ २ ॥ अलोकमां अजीवना
भेद केटला लाभे? उत्तर—आकाशास्तिकायनो देश १, प्रदेश २; ए बे लाभे.॥३॥एक जीवने
माता केटली? अने पिता केटला? उत्तर—माता एक अने पिता घणा ॥४॥ पांचमे आरे छ नियं-
ठामांहिथी केटला लाभे? उत्तर—बीजो, त्रीजो अने चोथो ए त्रण लाभे ॥५॥ छ नियंठामां-
हिथी एक पुलाकनुं साहरण न थाय, बाकी पांचनुं साहरण थाय ॥६॥ छेवट्ठु संघयणनो धणी
मरीने देवतामां जाय तो पहेला चार देवलोक सुधी जाय. पांचमे, छट्ठे पहेला ५ संघयणनो
धणी जाय. सातमे आठमे पहेला ४ संघयणनो धणी जाय. नवमे, दसमे, अग्यारमे अने
बारमे देवलोके पहेला ३ संघयणनो धणी जाय. नव ग्रैवेयके पहेला बे संघयणनो धणी
जाय. पांच अनुत्तर विमाने तथा मोक्षमां एक पहेला संघयणनो धणी जाय ॥ ७ ॥ वधे
वधे ते शुं? तृष्णा ॥ १ ॥ घटे पण वधे नहि ते शुं? आयुष्य ॥२॥ घटे पण खरुं ने वधे

पण वधे ते शुं? मनना परिणाम ॥३॥ न वधे न घटे ते शुं? तीर्थंकरे ज्ञान दीठां ते ॥४॥
घटे बीजा चार ज्ञान– वधे पण घटे नहि ते शुं? सिद्ध भगवंत ॥१॥ घटे पण वधे नहि
ते शुं? तडवजीव ॥२॥ घटे ने वधे ते शुं? मिथ्यात्व समदृष्टि ॥३॥ न वधे न घटे ते
शुं? अभव्य जीव ॥४॥ पांच इंद्रियनां संठाण ॥ श्रोत्रेंद्रियनुं संठाण कलंब फुलनुं
॥१॥ चक्षु इंद्रियनुं संठाण मसुरनी दाळनुं ॥२॥ रसेंद्रियनुं संठाण खुरपानुं ॥३॥
घ्राणेंद्रियनुं संठाण नाविनी कोथळीनुं ॥४॥ स्पर्शेंद्रियनुं संठाण नाना प्रकारनुं ॥५॥
पांच इंद्रियना विषय कहे छे ॥ श्रोत्रेंद्रियनो विषय १२ जोजननो ॥१॥ चक्षुइंद्रियनो
विषय लाख जोजननो ॥२॥ नासिका ॥३॥ जीभ ॥४॥ स्पर्शेंद्रिय ए त्रणेनो विषय
नव जोजननो ॥५॥ जीवतत्त्व चौद राजलोकमांहि लाभे ॥१॥ अजीवतत्त्व लोक अ-
लोक मांहि लाभे ॥२॥ पाप १, आश्रव २, बंध ३, ए लोक आखामांहि लाभे ॥५॥
पुण्यतत्त्व देश ऊणा चौद राजलोकमांहि लाभे, 'लोगदेसेय बायरा' इति वचनात् ॥६॥
संवर ७, निर्जरा ८, ए बे तिर्छा लोकमां लाभे ॥८॥ मोक्षतत्त्व अढी द्वीपमांहि लाभे

॥ ७ ॥ समकितनुं भाजन जीव ॥ १ ॥ जीवनुं भाजन अजीव ॥ २ ॥ अजीवनुं भाजन लोक ॥ ३ ॥ लोकनुं भाजन अलोक ॥ ४ ॥ अलोकनुं भाजन केवलज्ञान, केवलदर्शन ॥५॥ ऊगी ऊगीने ऊग्या ते भरत महाराजा ॥ १ ॥ ऊगीने आथम्या ते ब्रह्मदत्त चक्रवर्ति ॥२॥ आथमीने ऊग्या ते हरकेशी अणगार ॥ ३ ॥ आथमीने आथम्या ते कालसूरीयो कसाइ ॥ ४ ॥ ए चोभंगी ठाणांगे छे ॥ पापनुं कुटुंब कहे छे ॥ पापनी माता हिंसा ॥ १ ॥ पापनो बाप लोभ ॥ २ ॥ पापनो भाइ जूठो ॥ ३ ॥ पापनी बेन तृष्णा ॥ ४ ॥ पापनी स्त्री माया ॥ ५ ॥ पापनो दीकरो लालच ॥ ६ ॥ पापनी दीकरी कुबुद्धि ॥ ७ ॥ पापनु मूळ क्रोध ॥८॥ हवे जुदां जुदां द्रव्योनां संठाण कहे छे. तमःकायनुं संठाण गाडानी उधनुं ॥ १ ॥ ठाणानुं संठाण पेटीनुं ॥२॥ अलोकनुं संठाण पोला गोळानुं ॥ ३ ॥ अधोलोकनुं संठाण त्रापानुं ॥ ४ ॥ त्रिछा लोकनुं संठाण झालरनुं ॥ ५ ॥ ऊर्ध्वलोकनुं संठाण मृदंगनुं ॥ ६ ॥ दिवसनुं संठाण मोतीनी लटनुं ॥ ७ ॥ दिशानुं संठाण गाडानी उधनुं ॥ ८ ॥ पृथ्वीनुं संठाण मसुरनी दाळनुं ॥ ९ ॥ पाणीनुं संठाण पाणीना बिंदुनुं ॥ १० ॥ अग्निनुं संठाण सुइना

भारानुं ॥ ११ ॥ वायुनुं संठाण ध्वजापताकानुं ॥ १२ ॥ वनस्पतिनुं संठाण नाना प्रकारनुं ॥ १३ ॥ त्रसकायनुं संठाण नाना प्रकारनुं ॥ १४ ॥ अढिद्वीप माहिला चंद्रमा, सूर्यनुं संठाण अर्द्ध लाम्वानुं ॥ १५ ॥ अढि द्वीप बाहिरला चंद्रमा सूर्यनुं संठाण पाकी इंटनुं ॥ १६ ॥ आठ फरस काया उपर कहे छे ॥ खरखरो फरस ते पगनां तळा ॥ १ ॥ सुंहाळुं ते ताळवुं ॥ २ ॥ भारे ते हाडकां ॥ ३ ॥ हळवो ते केश ॥ ४ ॥ टाढो ते काननी बुंट ॥ ५ ॥ उनी ते छाती ॥ ६ ॥ चीगटो ते नाकनी भांभी ॥ ७ ॥ लूखो ते जीभनो फरस ॥ ८ ॥ नारकीनो जीव काळ करीने जघन्य उत्कृष्टो केटले आंतरे जइ उपजे? उत्तर—जघन्य हजार जोजन झाझेराने आंतरे उपजे. ते केम? पहेली नरकनो जीव काल करीने—महापाताल कलशा लाख जोजनना लांबा पहोळा छे, ने हजार जोजननी ठींकरी जाभी छे तेने भेदीने पाताल कलशामां जळचरपणे उपजे, उत्कृष्टो त्रिछो स्वयंभूरमणसमुद्रमां अने उंचो मेरुनी वावडीमां उपजे ॥ ७ ॥ भवनपतिथी बीजा देवलोकना देवता काल करीने जघन्य उत्कृष्ट केटले आंतरे उपजे? उत्तर—जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा भागे पोतानो

शय्याना आनूपणमांहि पृथ्वीकायपणे उपजे, उत्कृष्टो नीचो सातमी नरकना छेहला चरिम प्रदेशमां त्रिछो स्वयंनूरमणसमुद्रनी वेदीकामां अने उंचो इसीपनारामां उपजे ॥१॥ त्रीजा देवलोकथी आठमा देवलोकनां देवता काल करीने जघन्य उत्कृष्ट केटले आंतरे उपजे ? उत्तर, जघन्य आंगुलना असंख्यातमे नागे उपजे. ज्यारे पंकगवननी वावमीमां आठमा देवलोक सुधीनां देवता जल अवगाहीने क्रीडा करतां आउखुं त्रुटे तेवारे समय पुरो थये माछलीना गर्नपणे उपजे, अथवा पूर्वनवनी मनुष्यपणानी स्त्रीथी घणो स्नेह करी, अनिरागे करीने ते स्त्रीनो स्पर्श करे, त्यारे प्रदेश प्रवेशनो काल करे ते गर्नमांहि पुरुषनुं वीर्य हतुं ते त्यां उपजे. नीचो तो महापाताल कलशा लाख जोजननां छे, तेना त्रण नाग करीए तेना सहुथी नीचेना भागमां मत्स्यपणे उपजे त्रिछो स्वयंनूरमण समुद्रमां उपजे ॥ ३ ॥ नवमा देवलोकथी सर्वार्थसिद्धना देवता काळ करीने जघन्य उत्कृष्ट केटले आंतरे उपजे ? उत्तर—जघन्य तो विद्याधरनी श्रेणीमां. नीचो हजार जोजननी विजय उंडी छे तेमां अने त्रीछो मनुष्यक्षेत्रने यंते उपजे ॥ ४ ॥ श्री

साधुजीनी अवगाहना उत्कृष्टी ५०० धनुष्यनी, आयुष्य देशे उणुं पूर्व क्रोडनुं. देशव्रती श्रावकनी अवगाहना १००० जोजननी माछलानी अपेक्षाए, आयुष्य देशे उणुं पूर्व क्रोडनुं मरुदेवा-मातानी-अपेक्षाए ॥ ५ ॥ केवलीनी अवगाहना त्रण लोक प्रमाणे केवल समुद्‌घातनी अपेक्षाए. आयुष्य देशे उणुं पूर्व क्रोडनुं ॥ ६ ॥ आखा लोकमांहि अजीवना भेद केटला? उत्तर-अग्यार भेद लाभे. धर्मास्तिकायनो देश १, प्रदेश २, अधर्मास्तिकायनो देश १, प्रदेश २, आकाशास्तिकायनो देश १, प्रदेश २. कालनो १, पुद्गलना ४, एम ११ भेद लाभे ॥ ७ ॥ अलोकमां अजीवना वे भेद लाभे. देश १ प्रदेश २, ए वे लाभे ॥ ८ ॥ अढिद्वीप वाहिर काल वर्जिने अजीवना १० भेद लाभे ॥ ९ ॥ द्रव्य १, क्षेत्र २, काल ३, भाव ४. ए चारमां सूक्ष्म घणो कोण ? ने थोडो कोण ? उत्तर-सर्वथी थोडो सूक्ष्म काल १, तेथी क्षेत्र सूक्ष्म २, तेथी द्रव्य सूक्ष्म ३, तेथी भाव सूक्ष्म छे ॥ १० ॥ परमाणुनुं परमाणुपणे जो पुद्गल रहे तो केटलो काळ रहे? उत्तर-असंख्यातो काळ रहे ॥ ११ ॥ जे आकाश प्रदेशे परमाणुओ हता ते फरीने तेज आकाश प्रदेशे पाछा

आवे तो केटले काळे आवे? उत्तर—असंख्याते काले ॥ १२ ॥ अजोगी घणा ? के अणाहारक घणा? उत्तर—अणाहारक घणा ते वाटे वेहेता अणाहारक छे माटे ॥ १३ ॥ वाटे वेहेता जीव घणा ? के सिद्ध घणा ? उत्तर—वाटे वेहेता जीव घणा निगोद छे माटे ॥१४॥

॥ इति जीवना चौद भेदनी चर्चा संपूर्ण ॥

जीवना ५६३ भेद ॥

॥ अथ श्री ५६३ भेद जीवना छे तेनी चर्चा ॥

गाथा—जेय १ दिठिय २ पज्जत्ते ३, सासए ४ सन्नि ५ चवणे ६ लेस्सा ७ ॥
जोगे ८ सरीरे ९ मणसहीए १०, दिठिगोयरे ११ गब्भजा १२ नालिए चेव १३ ॥ १ ॥
आया १४ मरणे १५ समुग्घाए १६, पज्जा १७ विभंग अणाणे १८ उहिनाणेय १९॥

उदिरणा २० परित्त २१ साधग २२, गुणठाणे २३ लोपा २४ ऽल्पोप २५ चेत्र ॥ २ ॥

जीवना ५६३ भेद मांहि १४ भेद नारकीना, ४८ भेद तिर्यंचना, ३०३ भेद मनुष्यना, १९८ भेद देवताना ए सर्व मळी ५६३ भेद थाय. स्त्रीवेदमां ३४० भेद लाभे, ते ५ संज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १०, तथा मनुष्यना १०१ गर्भज मनुष्यना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए २०२ मनुष्यना अने देवताना ६४ भेद प्रथम जातिना बीजा देवलोक सु-धीना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १२८ देवताना. सर्व मळी ३४० भेद लाभे ॥ १ ॥ पुरुष वेदमां ४१० भेद लाभे. ते संज्ञी तिर्यंचनां १० भेद, गर्भज मनुष्यना २०२ भेद, देवताना १९८ भेद. सर्व मळी ४१० भेद लाभे ॥ २ ॥ नपुंसक वेदमां १८३ भेद लाभे. ते १४ भेद नारकीना, ४८ भेद तिर्यंचना, मनुष्यना जुगलीया वर्जीने १३१ भेद, सर्व मळी १८३ भेद लाभे ॥ ३ ॥ त्रणे वेदमां ४० भेद लाभे. ते संज्ञी तिर्यंचना १० भेद, १५ कर्मभूमि मनुष्यना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ३०, सर्व मळी ४० भेद लाभे ॥ ४ ॥ समकित एकलामां पांच अनुत्तर विमानना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १० भेद लाभे ॥ ५ ॥ समुच्चय समकितीमां तो २८३ भेद लाभे

ने १४ भेद नारकीनामांथी सातमी नरकनो अप्रजासो वर्ज्यो, शेष १३ भेद नारकीना, ५ संज्ञी तिर्यंच पंचेंद्रियना अप्रजासा ने प्रजासा ए १० भेद, ५ असंज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता, ३ विगलेन्द्रियना अप्रजासा ए १८ भेद तिर्यंचना, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजासा ३० ने त्रीस अकर्मभूमिना अप्रजासा ने प्रजासा ए ९० मनुष्यना ने देवतामांहि १५ परमाधामी ने त्रण किलविषी ए १८ वर्जिने शेष ८१ जाति देवताना अप्रजासा ने प्रजासा ए १६२ भेद देवताना. सर्व मळी २८३ भेद लाभे ॥ ६ ॥ मिथ्यादृष्टिमां २८८ भेद लाभे ते ७ मी नरकनो अप्रजासो ने तिर्यंचना ३० भेद ते २२ एकेन्द्रियना अने ५ असंज्ञी तिर्यंच पंचेन्द्रियना, ३ विगलेन्द्रियना ए ८ ना प्रजासा ने मनुष्यना २१३ भेद ते १०१ समुर्छिम मनुष्यना अप्रजासा ने ५६ अंतरद्वीपाना अप्रजासा ने प्रजासा ११२, ए सर्व मळी २१३ भेद मनुष्यना; ने देवताना ३६ भेद ते १५ परमाधामी, ३ किलविषी ए १८ ना अप्रजासा ने प्रजासा ए ३६. एम सर्व मळो २८८ भेद लाभे ॥ ७ ॥ समामिथ्यात्वदृष्टिमां ९४ भेद ते ७ नरकना प्रजासा, ५ संज्ञी तिर्यंच, १५ कर्मभूमिना मनुष्य, देवतामांहि

१५ परमाधामी, ३ किल्विपी, ए ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमानना ए ३२ वर्जिने शेष ६७ जातिना देवता ए सर्व मळी ए४ जेद प्रजाप्ताना लाजे ॥ ७ ॥ बे दृष्टि ते समकित दृष्टि ने मिथ्यात्वदृष्टि, ए २ दृष्टिमां १७ए जेद लाजे. ते पहेली ६ नरकना अप्रजाप्ता ने ५ संज्ञी तिर्यंच, ५ असज्ञी तिर्यंच, ३ विगलेन्द्रिय ए १३ ना अप्रजाप्ता, १५ कर्मभूमि मनुष्यना अप्रजाप्ता ३० अकर्मनूमिना प्रजाप्ता अप्रजाप्ता मळी ६० अकर्मनूमि ए ७५ जेद मनुष्यना, देवतामां १० जवनपति, १६ वाणव्यंतर, १० जंजका, १० ज्योतिपि, १२ देवलोक, ए लोकांतिक ए ६७ जेदना अप्रजाप्ता ने ए ग्रैवेयकना प्रजाप्ता अप्रजाप्ता ए ७५ जेद देवताना. सर्व मळी १७ए जेद लाजे ॥ ए ॥ त्रणे दृष्टिमां ए४ जेद लाजे. ते समामिथ्यात्वीनी माफक जाणवुं ॥ १० ॥ प्रजाप्तामां २३१ जेद लाजे ते ७ नरकना, २४ तिर्यंचना, १०१ संज्ञी मनुष्यना ए ए जेद देवताना. सर्व मळी २३१ भेद प्रजाप्ताना लाजे ॥ ११ ॥ अप्रजाप्तामां ३३२ जेद लाजे ते २३१ तो एना अप्रजाप्ता ने १०१ समुर्छिम मनुष्यना अप्रजाप्ता ए ३३२ लाजे ॥ १२ ॥ साश्वतामां २५० जेद लाजे ते ७ नारकीना प्रजाप्ता, तिर्य-

न चवे तेमां १ए२ नेद लाने. ते ७ नरकना अपर्याप्ता, एए देवताना अपर्याप्ता, ८६ जुगलियाना अपर्याप्ता, सर्व १ए२ नेद न चवे तेमां लाने ॥ १८ ॥ आगली ३ लेश्या तेमां प्रत्येक २ मां ४५ए नेद लाने. ते नारकीना ६ नेद, ते एकेकी लेश्या त्रण त्रण नरके लाने तेथी, ४८ नेद तिर्यंचना, ३०३ नेद मनुष्यना, ५१ जाति देवताना अपर्याप्ता पर्याप्ता १०२, सर्व मळी ४५ए नेद लाने ॥ १ए ॥ तेजुलेश्यामां ३४३ नेद लाने. ते बादर, पृथ्वी, पाणी, वनस्पति ए ३ ना अपर्याप्ता, संज्ञी तिर्यंचना १०नेद, संज्ञी मनुष्यना २०२ नेद, ६४ जातिना देवताना अपर्याप्ता पर्याप्ता १२८, सर्व मळी ३४३ नेद लाने ॥२०॥ पद्मलेश्यामांहि ६६ नेद लाने. ते संज्ञी तिर्यंचना १० नेद, १५ कर्मभूमिना अपर्याप्ता पर्याप्ता ३०, देवतामां बीजो किलविषी, त्रीजो, चोथो, पांचमो देवलोक ने ए लोकांतिक ए १३ ना अपर्याप्ता पर्याप्ता २६. सर्व मळी ६६ नेद लाने ॥ २१ ॥ शुकल लेश्यामां ८४ नेद लाने. ते संज्ञी तिर्यंचना १० नेद, १५ कर्मभूमिना अपर्याप्ता पर्याप्ता ३०, ने देवतामांहि त्रीजो किलविषी १, छट्ठेथी ते बारमा देवलोक सुधी ७ देवलोक, ए ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए २२ ना अपर्याप्ता पर्याप्ता ४४.

द्विभान, ए १४ ना प्रजाप्ता वर्जिने शेष २१९ भेद लाभे ॥ २८ ॥ आहारक ने आहारकनः मिश्रमां १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता ए १५ भेद लाभे ॥ २९ ॥ कार्मण काययोगमांहि ३४७ भेद लाभे. ते ३३२ अप्रजाप्ता ने १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता, सर्व मळी ३४७ भेद लाभे ॥३०॥ सत्य मनादि ४ ने सत्य वचनादि ३ ए ७ जोगमां २१२ भेद लाभे. ते ९९ जातिना देवता ने ७ नारकी, १०१ संज्ञी मनुष्य, ५ संज्ञी तिर्यंच ए सर्वेना पर्याप्तानां २१२ भेद पूर्वोक्त सात योगमां लाभे ॥ ३१ ॥ व्यवहार वचनमां २२० भेद लाभे. ते पूर्वे सत्यमनादिमां २१२ भेद कह्या तेज ने ५ असंज्ञी तिर्यंच ने ३ विगलेंद्रियना ए ८ ना प्रजाप्ता सर्वे मळी २२० भेद लाभे ॥ ३२ ॥ उदारिक शरीरमां ३५१ भेद लाभे. ते ५६३ मांथी १४ भेद नारकीना ने १९८ भेद देवताना वर्जिने शेष ३५१ भेद लाभे ॥३३ ॥ वैक्रेय शरीरमांहि २३३ भेद लाभे. ते १९८ भेद देवताना, १४ भेद नारकीना, १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता, ५ संज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता, बादर वाउकायनो प्रजाप्तो ए २३३ भेद लाभे ॥ ३४ ॥ आहारक शरीरमां १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ताना लाभे ॥३५॥ तेजस, कार्मण शरीरमां ५६३ भेद लाभे ॥३६॥ अणाहारकमां

[illegible] मनुष्य ए सर्व मळी ३०१ भेद लाभे ॥४४॥ अने नारकीमांहि ५६३ भेद लाभे ॥४५॥
[illegible] नारकी/१५० भेद लाभे. ते १०१ समुर्छिम मनुष्य, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता
ए ११६ ने ३४ भेद तिर्यंचना ते २२ एकेन्द्रियमांथी एक बादर वाउकायनो– प्रजानो
वर्जीने २१ एकेन्द्रियना, ३ विगलेन्द्रियना अप्रजाप्ता, ५ संज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता, ५
असंज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता ए ३४ तिर्यंचना ए १५० भेद लाभे ॥४६॥ ज्ञान आत्मामां
२०२ भेद लाभे. ते सातमी नरकनो अप्रजाप्तो वर्जीने १३ भेद नारकीना, ५ संज्ञी तिर्य-
चना अप्रजाप्ता प्रजाप्ता ए १० ने ५ असंज्ञी तिर्यंचना अप्रजाप्ता ने ३ विगलेन्द्रियना अ-
प्रजाप्ता ए १८ तिर्यंचना, ने १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ३०, ने ६० अकर्मभूमिना
अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए ९० मनुष्यना ने १५ परमाधामी, ३ किल्बिषी ए १८ ना प्रजाप्ता
ने अप्रजाप्ता ए ३६ भेद वर्जीने शेष १६२ भेद देवताना ए सर्व मळी २०३ भेद लाभे
॥ ४७ ॥ चारित्र आत्मामां १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता लाभे ॥ ४८ ॥ शेष ६ आत्मामांहि
५६३ भेद लाभे ॥ ४९ ॥ अप्रजाप्ता मरीने १७९ भेदमां जाय ते १०१ समुर्छिम मनुष्य,

४८ भेद तिर्यंचना, १५ कर्मभूमिना अपर्याप्ता ने पर्याप्ता ३०, ए १७९ ने स्मांहि जाय ॥ ५० ॥ स्त्री मरीने ५६१ भेदमां जाय ते ५६३ मांथी सातमी नरकनो अपर्याप्तो ने पर्याप्तो वर्जीने शेष ५६१ मां जाय ॥ ५१ ॥ पुरुष मरीने ५६३ भेदमांहि जाय ॥ ५२ ॥ नपुंसक मरीने ५६३ भेदमांहि जाय ॥ ५३ ॥ वेदनीय समुद्घातमां ५६३ भेद लाभे ॥ ५४ ॥ कषाय समुद्घातमां ५६३ भेद लाभे ॥ ५५ ॥ मारणांतिक समुद्घातमां ३७२ भेद लाभे. ते वेदनी माफक जाणवुं ॥ ५६ ॥ वैक्रिय समुद्घातमां २१९ भेद लाभे, ते वैक्रिय मिश्रयोगनी माफक जाणवुं ॥ ५७ ॥ तैजस समुद्घातमां १०५ भेद ते ८५ जातिना देवताना पर्याप्ता ने १५ कर्मभूमिना पर्याप्ता, ५ संज्ञी तिर्यंचना पर्याप्ता ए १०५ भेद लाभे ॥ ५८ ॥ आहारक समुद्घातमां १५ कर्मभूमिना पर्याप्ता लाभे ॥ ५९ ॥ केवल समुद्घातमां १५ कर्मभूमिना पर्याप्ता लाभे ॥ ६० ॥ आगली ३ पर्यायमां ५६३ भेद लाभे ॥ ६१ ॥ श्वासोश्वास पर्यायमां ५५२ भेद लाभे ते एकेन्द्रियना ११ अपर्याप्ता वर्ज्या, शेष ५५२ भेद लाभे ॥ ६२ ॥ भाषा पर्यायमां ३२६ भेद लाभे ते ७ नरकना ने ५ संज्ञी तिर्यंच...

जाप्ता ने प्रजाप्ता १०, असंज्ञी तिर्यंचना ५ भेद ने ३ विगलेन्द्रियना ए ७ ना प्रजाप्ता ने संज्ञी मनुष्यना २०२ भेद ने एए जातिना देवताना प्रजाप्ता एम ३२६ भेद लाभे ॥ ६३ ॥ मनःपर्यायमां २१२ भेद लाभे. ते ७ नारकीना, ५ संज्ञी तिर्यंच ने १०१ संज्ञी मनुष्य, एए जातिना देवता, ए सर्वना प्रजाप्ता २१२ मां मनःपर्याय लाभे ॥ ६४ ॥ विभंग ज्ञानमां २२२ भेद लाभे ते ५ अनुत्तर विमानना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए १० भेद वर्ज्या, थाकी १७७ भेद देवताना ने १४ भेद नारकीना, १५ कर्मभूमिना मनुष्यना प्रजाप्ता ने ५ संज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता ए २२२ भेद लाभे ॥ ६५ ॥ अवधिज्ञानमां २१० भेद लाभे. ते १५ परमाधामी, ३ किलविषी ए १७ वर्जिने शेष ७१ जातिना देवताना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता १६२ ने १३ नारकीना ते १४ मांथी सातमी नरकनो अप्रजाप्तो वर्जिने १३ भेद ने १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए ३० ने ५ संज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता ए २१० भेद लाभे ॥६६॥ अवधिदर्शनमांहि २४७ भेद लाभे. तेमां १७७ भेद देवताना, १४ भेद नारकीना, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ३० ने ५ संज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता ए सर्वे मळी २४७

नेद लाने ॥ ६७ ॥ परितमांहि ५६३ नेद जीवना लाने ॥ ६८ ॥ अपरितमां ५५३ नेद जीवना लाने. ते ५६३ मांथी ५ अनुत्तर विमानना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता १० नेद वर्ज्या, शेष ५५३ नेद लाने ॥ ६९ ॥ संजतिमां १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता लाने, ॥ ७० ॥ संजतासंजतिमां १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता ने ५ संज्ञी तिर्यंचना प्रजाप्ता ए. २० नेद लाने ॥ ७१ ॥ असंजतिमां ५६३ नेद लाने. ॥ ७२ ॥ पहेला गुणठाणामां ५५३ नेद लाने. ते ५ अनुत्तर विमानना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता १० नेद वर्ज्या, शेष ५५३ नेद लाने॥ ७३ ॥ सास्वादान गुणठाणामां २१३ नेद लाने. ते १३ नेद नारकीना, ते १४ मांथी ७ मी नरकनो अप्रजाप्तो वर्ज्यो ने १८ नेद तिर्यंचना, ३ विगलेन्द्रिय ने ५ असंज्ञी तिर्यंच पंचेन्द्रिय ए. ८ ना अप्रजाप्ता ने ५ संज्ञी तिर्यंच पंचेन्द्रियना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए. १० ने ८ पूर्वे कह्या ते ए. १८ ने १५ कर्मभू- मिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए. ३० ने देवता ९९ जातिमांहिथी १५ परमाधामी, ३ किल- विषी, ५ अनुत्तर विमान ए. २३ वर्जिने शेष ७६ जातिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता ए. १५२ नेद देवताना, ए. सर्व मळीने २१३ नेद लाने ॥ ७४ ॥ मिश्र गुणठाणामां ९४ नेद लाने. ते

७ नारकीना प्रजाप्ता, ५ संज्ञी तिर्यचना प्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना प्रजाप्ता ए २७ नेद६७ नेद देवताना ते ए९ नेदमांथी १५ परमाधामी, ३ किलविषी, ए ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए ३२ नेद वर्जिने शेष ६७ नेदना प्रजाप्ता ए सर्व मळी ए४ नेद लाने ॥ ३५ ॥ चोथे गुणठाणे २४५ नेद लाने. ते पूर्वे समकितमां २५३ नेद कह्या छे, तेमांथी ५ असंज्ञी तिर्यंच पंचेन्द्रिय ने ३ विगलेन्द्रिय ए ७ नेद वर्जिने शेष २४५ नेद लाने ॥३६॥ पांचमे गुणठाणे २० नेद लाने. ते १५ कर्मभूमिना, ५ संज्ञी तिर्यंच पंचेन्द्रिय ए २० ना प्रजाप्ता लाने ॥ ३७ ॥ छट्ठे गुणठाणेथी चौदमा गुणठाणा सुधी १५ कर्मभूमिना मनुष्यना प्रजाप्ता लाने ॥ ३८ ॥ अजीवना ५६० नेद तेमा लोकमां ५५७ लाने. ते धर्मास्तिकाय अधर्मास्तिकाय ए बेना देश अने आकाशास्तिकायनो स्कंध ए ३ नेद वर्ज्या, शेष ५५७ नेद लाने ॥ ३९ ॥ अलोकमां अजीवना ५६० नेद मांहिला ४ नेद लाने, ते आकाशास्तिकायना देश १. प्रदेश २, अने ऊव्यादि ४ नेद, ए ६ नेद लाने ॥ ४० ॥ धर्मास्तिकायना स्कंधमां अजीवना ११ नेद लाने. ते धर्मास्तिकायनो स्कंध १, प्रदेश २, अधर्मास्तिकायनो स्कंध

र्णमां ११ नेद लाने. ते धर्मास्तिकायनो देश १, अधर्मास्तिकायनो देश २, आकाशास्तिकायनो स्कंध ३ ए ३ जतां बाकी ११ लाने ॥ ७७ ॥ अधूरामां ११ नेद लाने. ते धर्मास्तिकायनो स्कंध १, अधर्मास्तिकायनो स्कंध २, आकाशास्तिकायनो स्कंध ३, ए ३ जतां बाकी ११ नेद लाने ॥ ७८ ॥ अलोकाकाशमां २ नेद लाने, ते आकाशास्तिकायनो देश १, प्रदेश २, ए २ लाने ॥ ७९ ॥ आकाशास्तिकायना प्रदेशमां ८ नेद ते धर्मास्तिकायना प्रदेशनी माफक जाणवुं ॥८०॥

॥ इति जीवना ५६३ नेदनी चर्चा संपूर्ण ॥

महादंडक ॥

॥ अथ श्री जीवाजीवाभिगमादिसूत्रथी महादंमकना बोल लिख्यते ॥

गाथा—दंमग १ लेस्सा २ ठिइ ३, उग्गाहण ४ विरहकालए ५ चेव ॥

[illegible] ते वांका, पोरा, अलसीआं, करमियां, मामणियां, जळो, छीप, शंख प्रमुख ॥१७॥ [illegible] दंडक ते वींछी, ढंढरा, जू, कीडा, मंकोडा, धीमेल, चांचड प्रमुख [illegible] दंडक १९ मो ते नमरा, नमरी, माखी, मांस, डांस, मगा प्रमुख [illegible] पंचेन्द्रियनो दंडक २० मो. तेमां जलचरनां ५ नेद. मच्छ कच्छ गाह [illegible] प्रमुख स्थलचरना ४ नेद–एगखुरा १, दोखुरा २, गंडीपया ३, सणहपया ४ ॥ [illegible] ४ नेद–चर्मपंखी १, रोमपंखी २, वितंतपंखी ३, समुगपंखी ४ ॥ उरपरना [illegible] अजगर २, महोरग ३, आसालीया ४ ॥ भुजपरना अनेक नेद ते घो [illegible] प्रमुख ॥ २० ॥ मनुष्यनो दंडक २१ मो ॥ ते मनुष्यने उपजवानां गाम. [illegible] असि मसि कसि एहथी आजीविका करे, अने मोक्षमार्गने साधे ते ५ [illegible], ५ महाविदेह ए १५ ॥१॥ अकर्मभुमि ते असि, मसि, कसि ए त्रण प्रकारनो व्यापार नथी अने १० प्रकारना कल्पवृक्षे करी जीवे ते ५ हेमवय, ५ एरणवय, ५ हरि-वास, ५ रम्यकवास, ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरु ए ३० अकर्मभुमि ॥ २ ॥ छप्पन्न अंतरद्वीप

ते जंबूद्वीप मध्ये हेमवंत पर्वत अने शिषरी पर्वत थकी पूर्व अने पश्चिमनी दिशिए स-
मुद्र मध्ये बे बे दाढा नीकली छे, ते एकेकी दाढाए सात सात द्वीपा छे तेनुं मान.
प्रथम ३०० जोजन गया पछी पहेलो द्वीपो छे. तिहांथकी ४०० जोजन गया पछी बीजो
द्वीपो छे. तिहांथकी ५०० जोजन गया पछी त्रीजो द्वीपो छे. तिहांथकी ६०० जोजन
गया पछी चोथो द्वीपो छे. तिहांथकी ७०० जोजन गया पछी पांचमो द्वीपो छे. तिहां
थकी ८०० जोजन गया पछी छठो द्वीपो छे. तिहांथी ९०० जोजन गया पछी सातमो
द्वीपो छे. ए रीते ८ दाढाए ५६ अंतरद्वीपा छे. सर्व अढीद्वीप मध्ये जाणवा ॥ ३ ॥
हवे समूर्छिम मनुष्य उपजवानां ठाम कहे छे ॥ उच्चारेसुवा १, पासवणेसुवा २, खेलेसुवा
३, संघाणेसुवा ४, वंतेसुवा ५, पितेसुवा ६, सोणिएसुवा ७, पुएसुवा ८, सुक्केसुवा ९, सुक्क
पोग्गल परिसाडीयेसुवा १०, विगयजीव कलेवरेसुवा ११, इत्थीपुरिससंजोगेसुवा १२,
नगर निधम्मणेसुवा १३, सव्वेसु चेव असुइठाणेसुवा १४ ॥ ४ ॥ २१ ॥ २२ मो वाणव्यंतरनो
दंडक तेनां नाम–पिशाच १, भूत २, यक्ष ३, राक्षस ४, किंनर ५, किंपुरुष ६, महोरग ७, गांधर्व
८, आणपन्नी ९, पाणपन्नी १०, इसीवाइ ११, भुयवाइ १२, कंदीय १३, महाकंदीय १४, कोहंड

१५ पयंगदेव १६ ॥ ए सोळनी काय व्यंतरनी जात अने एकेकीनी काये बे बे इंद्र जाणवा ॥२२॥ २३ मो ज्योतिषीनो दंडक ते चंद्र १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए ५ चर अढी द्वीप मध्ये छे, ने पांच अचर अढीद्वीपनी बाहीर छे ॥ २३ ॥ २४ मो विमानीक देवतानो दंडक ॥ सुधर्म्म १, इशान २, सनत्कुमार ३, माहेंद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लांतक ६, महासुक्र ७, सहस्रार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अच्चुय १२ ॥ हवे नव ग्रैवेयक कहे छे ॥ भद्दे १, सुभद्दे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, पियदंसणे ५, सुदंसणे ६, आमोहे ७. सुपडिबद्धे ८, जसोधरे ९ ॥ हवे पांच अनुत्तर विमाननां नाम कहे छे ॥ विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थसिद्ध ५ ॥ सर्वार्थसिद्ध उपरे इसिप्पब्भारा पृथ्वी ते सिद्धशिला तेनां बार नाम छे ते कहे छे ॥ इसीतिवा १, इसीप्पब्भारा तिवा २, तणुतिवा ३. तणुतणुतिवा ४, सिद्धितिवा ५, सिद्धालयतिवा ६, मुत्तीतिवा ७, मुत्तालयतिवा ८, लोयग्गेतिवा ९, लोगग्गथुभियातिवा १०, लोगपडिबोहेतिवा ११, सव्वपाणभुयजीव सत्त सुहावहेतिवा ॥ १२ ॥ २४ ॥

॥ इति प्रथम दंडकद्वार संपूर्ण ॥ १ ॥

हवे बीजुं लेश्याद्वार कहे छे ॥

गाथा—नाम१ वण्ण२ रस३ गंध४, फास५ परिणाम६ लक्खण७ ठाण८ ॥
ठिइ९ गइ१० चवण११ द्वारा, एगारस लेस्साणं भेया ॥ १ ॥

ए ११ द्वार छ लेश्या उपर उतारवां तेमां प्रथम नामद्वार कहे छे. कृष्णलेश्या १, नील लेश्या २, कापोत लेश्या ३, तेजु लेश्या ४, पद्म लेश्या ५ अने शुक्ल लेश्या ६ ॥१॥ बीजुं लेश्याना वर्णनुं द्वार कहे छे. भाव लेश्यामां एके वर्ण नथी. द्रव्य लेश्यामां कृष्णादि पांच वर्ण होय तेमां कृष्ण लेश्यानो वर्ण (रंग)—जेवो पाणीसहित मेघ काळो, जेवां पाडानां शींगडां काळां, जेवां अरीठानां बीज काळां, जेवुं गाडानुं अंजन, आंखनी कीकी ए करतां अनन्तगुणो काळो ॥१॥ नील लेश्यानो वर्ण—जेवुं अशोक वृक्ष नीलुं, जेवी चास पक्षीनी पांख, जेवुं वैडुर्य रत्न एथी अनन्तगुणो नील लेश्यानो नीलो वर्ण ॥२॥ कापोत लेश्यानो वर्ण जेवां अळशीनां फूल, जेवी कोयलनी पांख, जेवी पारेवानी डोक. कांइक राती कांइक काळी ए करतां अनन्तगुणो अधिक कापोत लेश्यानो

वर्ण जाणवो ॥ ३ ॥ तेजु लेश्यानो वर्ण, जेवो उगतो सूर्य रातो, जेवी सुडानी चांच, जेवी दीवानी शीखा ए करतां अनन्तगुणो अधिक रातो तेजुलेश्यानो वर्ण ॥ ४ ॥ पद्म लेश्यानो वर्ण–जेवी हरताल, जेवी हळदर, जेवां शणनां फूल, ए करतां अनन्तगुणो अधिक पीळो पद्म लेश्यानो वर्ण ॥ ५ ॥ शुक्ल लेश्यानो वर्ण–जेवो शंख, जेवुं अंक रत्न, जेवुं मोगरानुं फूल, जेवुं गायनुं दूध, जेवो रूपानो हार ए करतां अनन्तगुणो अधिक श्वेत शुक्ल लेश्यानो वर्ण ॥ ६ ॥ २ ॥ त्रीजुं लेश्याना रसनुं द्वार कहे छे. कृष्ण लेश्यानो रस–जेवुं कडवुं तुंबडुं, जेवो कडवो लींबडानो रस, जेवो रोहीणी नामे वनस्पतिनो रस, एथी अनन्तगुणो अधिक कडवो रस कृष्ण लेश्यानो जाणवो ॥ १ ॥ नील लेश्यानो रस–जेवो सुंठनो तीखो रस, जेवो पींपर अने मरीनो रस, एथी अनंतगुणो अधिक तीखो रस नील लेश्यानो जाणवो ॥ २ ॥ कापोत लेश्यानो रस–जेवो कुणी काची केरीनो रस, जेवो काचा कोठनो रस, एथी अनन्तगुणो अधिक खाटो रस कापोतनो जाणवो ॥ ३ ॥ तेजु लेश्यानो रस–जेवो पाका आंबानो रस, जेवो पाका कोठानो रस एथी अनन्तगुणो

कांइक खाटो ने कांइक मीठो रस तेजु लेश्यानो जाणवो ॥ ४ ॥ पद्म लेश्यानो रस—जेवो वारुणीनो रस, जेवो आसव (सरका)नो रस, जेवो मधुनो रस एथी अनन्तगुणो मधुरो रस पद्म लेश्यानो ॥ ५ ॥ शुक्ल लेश्यानो रस—जेवो खजुरनो रस. जेवो द्राखनो रस, जेवो दुधनो रस, जेवो साकरनो रस एथी अनन्तगुणो अधिक मीठो रस शुक्ल लेश्यानो जाणवो ॥ ६ ॥ ३ ॥ चोथुं लेश्याना गंधनुं द्वार कहे छे. जेवो गायना मडानो, कुतराना मडानो, सर्पना मडानो एथी अनन्तगुणो अधिक अप्रशस्त, प्रथम त्रण माठी लेश्यानो गंध जाणवो ॥ १ ॥ कपुर, केवडो प्रमुख सुगंधी पदार्थ वाटतां (कुंटतां) जेवी सुगंध नीकळे ते करतां अनन्तगुणो प्रशस्त त्रण सारी लेश्यानो गंध जाणवो ॥ ५ ॥ ४ ॥ पांचमुं लेश्याना स्पर्शनुं द्वार कहे छे—जेवी करवतनी धार, जेवी गायनी जीभ, जेवुं वजन तथा सागनुं पान, ते करतां अनन्तगुणो माठो अप्रसस्त लेश्यानो स्पर्श जाणवो ॥ १ ॥ बुर नामे वनस्पति, जेवुं माखण, जेवां सरसवनां फूल, जेवुं मखमल ए करतां अनन्तगुणो अधिक प्रसस्त लेश्यानो स्पर्श सुंवाळो जाणवो ॥ २ ॥ ५ ॥ छट्ठुं लेश्याना

स्थानक छे. भावलेश्यामां संक्लिष्ट परिणाम के विशुद्ध परिणामना तारतम्यरूप असंख्यात स्थानक छे. अने द्रव्यलेश्यामां तेवा द्रव्यस्कंधो असंख्यात असंख्यात छे. एक परिणामे एक वखते जेटलां द्रव्योनुं ग्रहण कर्युं ते एक स्थानक द्रव्यलेश्या परत्वे कही शकाय. ते स्थानकना बे प्रकार. जघन्य स्थानक अने उत्कृष्ट स्थानक. जघन्यनी पासेना स्थानकोनो जघन्यमां अने उत्कृष्टनी पासेनां स्थानकोनो उत्कृष्टमां अंतर्भाव करवाथी मध्यम स्थानकोनो त्रीजो भेद आंहि गण्यो नथी. हवे छ लेश्यानां स्थानकनुं अल्पबहुत्व सर्वथी थोडा कापोत लेश्यानां स्थानक १ तेथी नील लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा २ तेथी कृष्ण लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ३ तेथी तेजु लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ४ तेथी पद्म लेश्यानां स्थानक असंख्यातगुणा ५ तेथी शुक्ल लेश्यानां स्थानक असंख्यात गुणा ६ ॥ ७ ॥ नवमुं लेश्यानो स्थितिनुं द्वार कहे छे-कृष्ण लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागर ने १ अंतर्मुहूर्त अधिकनी ॥ १ ॥ नील लेश्यानी स्थिति ज० अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्० १०

सागर पल्यने असंख्यातमे नाग अधिकनी ॥ २ ॥ कापोत लेश्यानी स्थिति ज० अंतमुहूर्त्तनी, उत्० ३ सागर पल्यने असंख्यातमे नाग अधिकनी ॥ ३ ॥ तेजुलेश्यानी स्थिति ज० अंतमुहूर्त्तनी, उत्० २ सागर पल्यने असंख्यातमे नाग अधिकनी ॥४॥ पद्म लेश्यानी स्थिति ज० अंतमुहूर्त्तनी, उ० १० सागर अंतमुहूर्त्त अधिकनी ॥ ५ ॥ शुक्ल लेश्यानी स्थिति ज० अंतमुहूर्त्तनी, उ० ३३ सागर अंतमुहूर्त्त अधिकनी ॥ ६ ॥ ए स्थिति लेश्यानी समुच्चय कही. हवे ४ गतिनी स्थिति कहे बे—नरकगतिनी कापोत लेश्यानी स्थिति ज० दश हजार वर्षनी, उत्० ३ सागर पल्यने असंख्यातमे नाग अधिकनी ॥ १ ॥ नील लेश्यानी स्थिति ज० ३ सागर फाफेरी ने पल्यना असंख्यातमा नाग अधिकनी, उ० १० सागर पल्यना असंख्यातमा नाग अधिकनी ॥ २ ॥ कृष्ण लेश्यानी स्थिति ज० १० सागरनी, उत्० ३३ सागर ने अंतमुहूर्त्ताधिकनी ॥३॥ ए नारकीनी लेश्यानी स्थिति कही. हवे तिर्यंच मनुष्यनी लेश्यानी स्थिति कहे बे— तिर्यंच अने मनुष्य ज्यां ज्यां जाय त्यां त्यां ज० उ० प्रथम पांच लेश्यानी अंतमुहूर्त्तनी स्थिति जाणवी. केवलज्ञान आश्रि शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतमुहूर्त्तनी, उत्० नव

वर्षे उणी पूर्व कोमीनी. ए लेश्या तिर्यंच मनुष्यनी कही. हवे देवतानी स्थिति कहे छे– तेमां जवनपति व्यंतर आश्रि कृष्ण लेश्यानी स्थिति ज० दश हजार वर्षनी, उत्० पल्यना असंख्यातमा जागनी ॥ १ ॥ जेटली कृष्ण लेश्यानी उत्कृष्टी स्थिति तेटली १ समयाधिक नील लेश्यानी ज० स्थिति, उत्० पल्योपमना असंख्यातमा जागनी ॥ २ ॥ जेटली उत्० नीलनी स्थिति तेटली १ समयाधिक कापोत लेश्यानी ज० स्थिति, उत्० पल्योपमना असंख्यातमा जागनी ॥ ३ ॥ समुच्चय देव आश्रि तेजुलेश्यानी स्थिति ज० १० हजार वर्षनी, उ० २ सागर ने पल्यना असंख्यातमा जाग अधिकनी. ज्योतिषी, वैमानिक आश्रि तेजुलेश्यानी स्थिति ज० पल्य १ नी, उत्० २ सागर पल्यने असंख्यातमे जाग अधिकनी ॥ ४ ॥ जेटली तेजु लेश्यानी उत्० स्थिति तेटली १ समय अधिक पद्मलेश्यानी ज० स्थिति, उ० १० सागर अंतर्मुहूर्त्त अधिकनी ॥५॥ जेटली पद्म लेश्यानी उत्० स्थिति तेटली १ समयाधिक शुक्ल लेश्यानी ज० स्थिति, उत्० ३३ सागर अंतर्मुहूर्त्ताधिकनी ॥६॥७॥ दशमुं लेश्यानी गतिनुं द्वार कहे छे–कृष्ण, नील, कापोत ए त्रण अप्रशस्त अधम लेश्या,

तेणे करी जीव कुगति पामे. तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण धर्म लेश्या, तेणे करीने जीव सुगति जाय ॥ १० ॥ अगीआरमुं लेश्याना चवननुं द्वार कहे छे. सघळी लेश्या प्रथम परिणमतां थकां कोइ जीवने उपजवुं के चववुं नथी तथा लेश्याना छेल्ला समये कोइ जीवने उपजवुं के चववुं नथी. परभवने विषे केम चवे ते कहे छे–लेश्या परभवनी आवी थकां अंतर्मुहूर्त गया पछी शेष अंतर्मुहूर्त आउखा आका रहे थके जीव परलोकने विषे जाय. ॥ ११ ॥ समुच्चय सत्रेशीमां छ लेश्या लाभे १–२ नरके कापोत लेश्या २, त्रीजी नरके कापोत घणी नील थोडी ३, चोथी नरके नील लेश्या ४, पांचमी नरके नील घणी कृष्ण थोडी ५, छठी नरके कृष्ण लेश्या ६, सातमी नरके महाकृष्ण लेश्या ७ ॥ १ ॥ १० भवनपतिमां [illegible] ॥ ११ ॥ पृथ्वी, पाणी, वनस्पति ए त्रणना अपर्याप्तावस्थामां लेश्या ४, [illegible] लेश्या ॥ १३ ॥ तेउ वाउ त्रण विगलेंद्रिय ए पांचमां पहेली ३ लेश्या [illegible] समूर्छिममां प्रथम ३ लेश्या, गर्भजमां ६ लेश्या ॥ २० ॥ मनुष्यमां [illegible] ॥ [illegible] ॥ वाणव्यंतरमां प्रथम ४ लेश्या ॥ २२ ॥ ज्योतिषीमां १

तेजु लेश्या ॥ २३ ॥ वैमानिकमां १-२ देवलोके तेजु लेश्या, ३-४-५ देवलोके पद्म लेश्या, त्हांथी सर्वार्थसिद्ध लगी शुक्ल लेश्या ॥ २४ ॥ सिद्ध अलेशी जाणवा. हवे ठ लेश्याना जीवनुं अल्पबहुत्व कहे छे-सर्वथी थोडा शुक्ललेशी १ तेथी पद्मलेशी संख्यातगुणा २ तेथी तेजुलेशी सं० ३ तेथी अलेशी अनंतगुणा ४ तेथी कापोतलेशी अनं० ५ तेथी नील लेशी विसेसाहिया ६ तेथी कृष्णलेशी वि० ७ तेथी सलेशी विसेसाहिया ८ ॥ ए लेश्यानो अधिकार उत्तराध्ययन सूत्रना अध्ययन ३४ मां तथा पन्नवणा पद १७ मां तथा जीवाभिगम सूत्रमां छे, त्यांथी विस्तारे जाणवो.

॥ इति बीजुं लेश्याद्वार संपूर्ण ॥

अथ त्रीजुं स्थितिद्वार कहे छे ॥

समुच्चय स्थिति आश्रि जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागरनी. हवे तेनो

छे. त्यां एकेका सागरना ११ भाग करीए, तेमांना बबे भाग वधारीए ॥ प्रथम पाथडे ज० सागर १, उ० सागर १ भाग २ ॥ बीजे पाथडे ज० सागर १ भाग २, उ० सागर १ भाग ४ ॥ त्रीजे ज० सागर १ भाग ४, उ० सागर १ भाग ६ ॥ चोथे पाथडे ज० १ सागर ने ६ भाग, उ० १ सागर ने ८ भाग ॥ पांचमे ज० सागर १ भाग ८, उ० १ सागर भाग १० ॥ छट्ठे ज० १ सागर भाग १०, उ० २ सागर १ भाग ॥ सातमे ज० २ सागर १ भाग, उ० २ सागर ३ भाग ॥ आठमे ज० २ सागर ३ भाग, उ० २ सागर ५ भाग ॥ नवमे ज० २ सागर ५ भाग, उ० २ सागर ७ भाग ॥ दशमे ज० २ सागर ७ भाग, उ० २ सागर ९ भाग ॥ अग्यारमे ज० २ सागर ९ भाग, उ० ३ सागर ॥ २॥ त्रीजी नरके पाथडा ९ त्यां एकेका सागरना ९ भाग करीए ते प्रतर प्रतरे ४ भाग वधारीए ॥ प्रथम पाथडे ज० ३ सागर, उ० ३ सागर ४ भाग ॥ बीजे ज० ३ सागर ४ भाग, उ० ३ सागर ८ भाग ॥ त्रीजे ज० ३ सागर ८ भाग, उ० ४ सागर ३ भाग ॥ चोथे ज० ४ सागर ३ भाग, उ० ४ सागर ७ भाग ॥ पांचमे ज० ४ सागर ७ भाग, उ० ५ सागर २ भाग ॥ छट्ठे ज० ५ सागर २

भाग, उ० ५ सागर ६ भाग ॥ सातमे ज० ५ सागर ६ भाग, उ० ६ सागर १ भाग ॥ आठमे ज० ६ सागर १ भाग, उ० ६ सागर ५ भाग ॥ नवमे ज० ६ सागर ५ भाग, उ० ७ सागर ॥ ३ ॥ चोथी नरके पाथडा ७ ॥ त्यां एकेका सागरना ७ भाग करीए, तेमां त्रण त्रण भाग वधारीए ॥ प्रथम पाथडे ज० ७ सागर, उ० ७ सागर ३ भाग ॥ बीजे ज० ७ सागर ३ भाग, उ० ७ सागर ६ भाग ॥ त्रीजे ज० ७ सागर ६ भाग, उ० ८ सागर २ भाग ॥ चोथे ज० ८ सागर २ भाग, उ० ८ सागर ५ भाग ॥ पांचमे ज० ८ सागर ५ भाग, उ० ९ सागर १ भाग ॥ छठे ज० ९ सागर १ भाग, उ० ९ सागर ४ भाग ॥ सातमे ज० ९ सागर ४ भाग, उ० १० सागर ॥ ४ ॥ पांचमी नरके पाथडा ५ ॥ त्यां एकेका सागरना ५ भाग करीए, तेमां १ सागरने २ भाग प्रतरे प्रतरे वधारीए ॥ प्रथम पाथडे ज० १० सागर, उ० ११ सागर २ भाग ॥ बीजे ज० ११ सागर ने २ भाग, उ० १२ सागर ४ भाग ॥ त्रीजे ज० १२ सागर ४ भाग, उ० १४ सागर १ भाग ॥ चोथे ज० १४ सागर १ भाग, उ० १५ सागर ३ भाग ॥ पांचमे ज० १५ सागर ३ भाग, उ० १७ सागर ॥ ५ ॥ छट्टी नरके

पाथमा ३ त्यां एकेका सागरना ३ नाग करीए तेमां २ नाग १ सागर प्रतरे प्रतरे वधारीए॥ पहेले प्रतरे ज० १७ सागर, उ० १८ सागर २ नाग ॥ बीजे ज० १८ सागर २ नाग, उ० २० सागर १ नाग ॥ त्रीजे ज० २० सागर १ नाग, उ० २२ सागर ॥ ६ ॥ सातमी नरके १ पाथमो छे. त्यां ५ नरकावासा छे. तेनां नाम–काल ॥ १ ॥ महाकाल ॥ २ ॥ रौड़ ॥ ३ ॥ महारौड़ ॥ ४ ॥ ए चार नरकावासाए ज० २२ सागर, उ० ३३ सागर ॥ अपइ-ठाण पांचमा नरकावासाए ३३ सागर जघन्योत्कृष्ट ॥ हवे नवनपतिनो स्थिति कहे छे– तेमां दक्षिण दिशाना नवनपतिनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ सागरनो ॥ तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० साढा त्रण पल्यनी. तेना नवनीकायना देवतानी स्थिति ज० १० हजार वर्षनी, उ० दोढ पल्यनी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० पोणा पल्यनी. उत्तर दिशाना नवनपतिनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ सागर झाझेरो. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० साढाचार पल्यनी ॥ नवनीकायनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० वे पल्य देशे उणी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० १ पल्य देशे उणी ॥ अथ बादर

ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनो, उ० १ पूर्वकोमनो. समुर्छिमनो ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनो, उ० ५३ हजार वर्षनो ॥ नुजपर गर्नजनो ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनो, उ० १ पूर्वक्रोमीनो. समुर्छिमनो ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनो, उ० ४२ हजार वर्षनो ॥ ए तिर्यंच पंचेंड्रियनो स्थिति कही ॥ हवे मनुष्यनी स्थिति कहे ठे—जे असंख्याता आयुष्यना मनुष्य ठे तेनी ज० पल्योपमना असंख्यातमा नागनी ॥ जे मनुष्य संख्याता वर्षना आयुष्यना ठे तेनी ज० १ अंतर्मुहूर्त्तनी ॥ ए समस्तनी जघन्य स्थिति कही ॥ हवे उत्कृष्टीनो विवरो कहे ठे—देवकुरु उत्तरकुरुना मनुष्यनी स्थिति ३ पल्योपमनी ॥ हरिवास रम्यकवासे २ पल्यनी ॥ हेमवंत एरणवंते १ पल्यनी ॥ ठप्पन अंतरद्वीपे पल्योपमना असंख्यातमा नागनी ॥ महाविदेहे १ पूर्वक्रोमनी ॥ नरत ऐरवते आराने मेळे आयुष्य तथा आरानुं मानादि जाणवुं ॥ प्रथम सुसमसुसम आरो ४ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनो ॥ तेना मनुष्यनुं ३ पल्यनुं आयुष्य. अपत्यप्रतिपालणा ४९ दिवस ॥ बीजो सुसम आरो ३ क्रोमाक्रोमी सागरोपमनो. तेना मनुष्यनुं आयुष्य २ पल्योपमनुं, अपत्यप्रतिपालणा ६४ दिवस ॥

वर्षनुं ॥ वीसमानुं ३० हजार वर्षनुं ॥ एकवीसमानुं १० हजार वर्षनुं ॥ बावीसमानुं एक हजार वर्षनुं ॥ त्रेवीसमानुं १०० वर्षनुं ॥ चोवीसमानुं ७२ वर्षनुं आयुष्य जाणवुं ॥ ए चोथा आराना ७५ वर्ष ८॥ मास शेष थाकता होय त्यारे चरम तीर्थंकर उपजे ॥ ३ वर्ष ८॥ मास शेष थाकता होय त्यारे मोक्ष जाय ॥ पांच कल्याणीक होय ॥ पांचमो दुसम आरो २१ हजार वर्षनो ॥ धूरे आयुष्य १०० वर्ष झाझेरानुं. उतरतां २० वर्षनुं ॥ छठो दुसम दुसम आरो २१ हजार वर्षनो ॥ धुरे आयुष्य २० वर्षनुं, उतरतां १६ वर्षनुं ॥ समुर्छिम मनुष्यनुं आयुष्य जघन्योत्कृष्ट अंतर्मुहूर्तनुं जाणवुं ॥ व्यंतरनी स्थिति जघन्य १० हजार वर्षनी, उ० १ पल्यनी. तेनी देवीनी ज० १० हजार वर्षनी, उ० अर्द्ध पल्यनी ॥ ज्योतिषीनी ज० पल्यना आठमा भागनी, उ० १ पल्य झाझेरी ॥ ए समुच्चय आयुष्य कह्युं ॥ हवे जुदो जुदो विवरो कहे छे–चंद्रमानुं आयुष्य ज० पा पल्यनुं, उ० १ पल्य ने लाख वर्षनुं ॥ सूर्यनुं आयुष्य ज० पा पल्यनुं, उ० १ पल्य ने १ हजार वर्षनुं ॥ ग्रहनुं ज० पा पल्यनुं, उ० १ पल्यनुं ॥ नक्षत्रनुं ज० पा पल्यनुं, उ० अर्द्ध पल्यनुं ॥ तारानुं ज० पल्यनो आठमो भा-

उ० पल्यनो ८ मो नाग काफेरुं ॥ हवे देवीनुं आयुष्य कहे छे–चंद्रमानी देवीनुं आयुष्य ज० पा पल्यनुं, उ० अर्द्धपल्य ने ५० हजार वर्षनुं ॥ सूर्यनी देवीनुं ज० पा पल्यनुं, उ० अर्द्ध पल्य ने ५०० वर्षनुं ॥ ग्रहनी देवीनुं ज० पा पल्यनुं, उ० अर्द्ध पल्यनुं ॥ नक्षत्रनी देवीनुं ज० पल्यनो आठमो नाग, उ० पा पल्यनुं ॥ तारानी देवीनुं ज० पल्यनो आठमो नाग, उ० पल्यनो आठमो नाग काफेरुं ॥ हवे वैमानिकनी स्थिति कहे छे–जघन्य १ पल्योपम, उत्० ३३ सागरनी, ए समुच्चय स्थिति जाणवी ॥ हवे तेनो जुदो विवरो कहे छे–प्रथम देवलोके ज० १ पल्यनुं, उत्० २ सागरनुं ॥ तेनी देवीनुं ज० १ पल्योपमनुं उ० ७ पल्य ते परिग्रहीतनुं तथा अपरिग्रहीतनुं ज० १ पल्यनुं, उत० ५० पल्यनुं ॥ बीजे देवलोके ज० १ पल्य काफेरुं, उत्० २ सागर काफेरुं ॥ तेनी देवीनुं ज० १ पल्य काफेरुं उत्० ९ पल्य ते परिग्रहीतनुं अने अपरिग्रहीतनुं ज० १ पल्य काफेरुं, उत्० ५५ पल्यनुं ॥ त्रीजे देवलोके ज० २ सागरनुं, उत्० ७ सागरनुं ॥ चोथे देवलोके ज० २ सागर काफेरुं, उत्० ७ सागर काफेरुं ॥ पांचमे देवलोके ज० ७ सागरनुं, उत्० १० सागरनुं ॥ छठे देवलोके

जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० ७ सागर, उत्० ७ सागर ३ जाग ॥ बीजे ज० ७ सागर, उत्० ० सागर ॥ त्रीजे ज० ७ सागर, उत्० ८ सागर २ जाग ॥ चोथे ज० ७ सागर, उत्० ९ सागर ॥ पांचमे ज० ७ सागर, उत्० ९ सागर ३ जाग ॥ छठे ज० ७ सागर, उत् १० सागर ॥ लांतक देवलोके प्रतर ५ छे. त्यां एकेका सागरना ५ जाग करीए, तेमांना ४ जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १० सागर, उत्० १० सागर ४ जाग ॥ बीजे ज० १० सागर, उत्० ११ सागर ३ जाग ॥ त्रीजे ज० १० सागर, उत्० १२ सागर २ जाग ॥ चोथे ज० १० सागर, उत्० १३ सागर १ जाग ॥ पांचमे ज० १० सागर, उत्० १४ सागर ॥ महाशुक्र देवलोके प्रतर ४ छे ॥ त्यां एकेका सागरना ४ जाग करीए, तेमांना ३ जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १४ सागर, उत्० १४ सागर ३ जाग ॥ बीजे ज० १४ सागर, उत्० १५ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १४ सागर, उत्० १६ सागर १ जाग ॥ चोथे ज० १४ सागर, उत्० १७ सागर ॥ सहस्रार देवलोके प्रतर ४ छे ॥ त्यां एकेका सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो १ जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १७ सागर, उत्० १७ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० १७ सागर,

उत्० १७ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १७ सागर, उत्० १७ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १७ सागर, उत्० १८ सागर ॥ आणत देवलोके प्रतर ४ छे. त्यां एकेक सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो १ जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १८ सागर, उत्० १८ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० १८ सागर, उत्० १८ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १८ सागर, उत्० १८ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १८ सागर, उत्० १९ सागर ॥ प्राणत देवलोके प्रतर ४ छे. त्यां एक सागरना ४ जाग करीए तेमांनो एकेको जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० १९ सागर, उत्० १९ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० १९ सागर, उत्० १९ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० १९ सागर, उत्० १९ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० १९ सागर, उत्० २० सागर ॥ आरण देवलोके प्रतर ४ छे. त्यां एक सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो एकेको जाग वधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० २० सागर, उत्० २० सागर १ जाग ॥ बीजे ज० २० सागर, उत्० २० सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० २० सागर, उत्० २० सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० २० सागर, उत्० २१ सागर ॥ अच्युत देवलोके प्रतर ४ छे. त्यां एकेका सागरना ४ जाग करीए, तेमांनो एकेको जाग

णधारीए ॥ पहेले प्रतरे ज० २१ सागर, उत्० २१ सागर १ जाग ॥ बीजे ज० २१ सागर, उत्० २१ सागर २ जाग ॥ त्रीजे ज० २१ सागर, उत्० २१ सागर ३ जाग ॥ चोथे ज० २१ सागर, उत्० २२ सागर ॥ ते उपर नव नव ग्रैवेयके एकेक सागर वधारीए ॥ त्यां प्रतर नथी ॥ हव देवीनो विचार कहे छे—सौधर्म देवलोके अपरिग्रहित देवीनां ६ लाख विमान छे ॥ तेमां जनु १० पल्यनुं आयुष्य छे ते सनत्कुमार इंद्रने जोग आवे ॥ २० पल्यनी ब्रह्मलोक देवलोकना देवताने जोग आवे ॥ ३० पल्यनी महाशुक्रना देवताने जोग आवे ॥ ४० पल्यनी आणतना देवताने जोग आवे ॥ ५० पल्यनी आरणना देवताने जोग आवे ॥ ईशान देवलोके ४ लाख विमान छे ॥ तेनुं एक पल्य जाजेरानुं आयुष्य छे. ते ईशानना देवताने जोग आवे ॥ १५ पल्यनी देवी माहेंद्रना देवताने जोग आवे ॥ २५ पल्यनी देवी लांतकना देवताने जोग आवे ॥ ३५ पल्यनी देवी सहस्रारना देवताने जोग आवे ॥ ४५ पल्यनी देवी प्राणतना देवताने जोग आवे ॥ ५५ पल्यनी देवी अच्युतना देवताने जोग आवे ॥ पहेले बीजे देवलोके जोग मनुष्यनी रीते ॥ त्रीजे चोथे तेमाथी जाय ॥ पांचमे

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]
[illegible]-ग्रैवेयक-[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

इति त्रीजुं स्थितिद्वार संपूर्ण ॥ ३ ॥

हवे चोथुं अवगाहना द्वार कहे छे ॥

सर्व जीवनी अवगाहना जघन्य आंगुलना असंख्यातमा भागनी जाणवी ॥ [illegible] धनुष्य [illegible] ॥ [illegible] धनुष्य ॥ [illegible] अवगाहना [illegible] ॥ [illegible] धनुष्य ॥ [illegible] धनुष्य ॥ [illegible] धनुष्यनी [illegible] ॥ [illegible] अवगाहना [illegible] धनुष्य [illegible] हाथ [illegible] आंगुल ॥ [illegible] धनुष्य [illegible] हाथ [illegible] आंगुल ॥ [illegible] धनुष्य [illegible] हाथ [illegible] आंगुल ॥ [illegible] धनुष्य

२ हाथ १॥ आंगुल ॥ पांचमे ३ धनुष्य १० आंगुल ॥ छठे ३ धनुष्य २ हाथ १८॥ आंगुल ॥
सातमे ४ धनुष्य १ हाथ ३ आंगुल ॥ आठमे ४ धनुष्य ३ हाथ ११॥ आंगुल ॥ नवमे
५ धनुष्य १ हाथ २० आंगुल ॥ दशमे ६ धनुष्य ४॥ आंगुल ॥ अग्यारमे ६ धनुष्य
२ हाथ १३ आंगुल ॥ बारमे ७ धनुष्य २१॥ आंगुल ॥ तेरमे ७ धनुष्य ३ हाथ ६ आंगुल ॥
बीजी नरके पाथडा ११ छे ॥ त्यां ३ हाथ ३ आंगुल पाथडे पाथडे वधारीए ॥ प्रथम
पाथडे ७ धनुष्य ३ हाथ ६ आंगुल ॥ बीजे ८ धनुष्य २ हाथ ९ आंगुल ॥ त्रीजे ९ धनु-
ष्य १ हाथ १२ आंगुल ॥ चोथे १० धनुष्य १५ आंगुल ॥ पांचमे १० धनुष्य ३ हाथ १८
आंगुल ॥ छठे ११ धनुष्य २ हाथ २१ आंगुल ॥ सातमे १२ धनुष्य २ हाथ ॥ आठमे १३
धनुष्य १ हाथ ३ आंगुल ॥ नवमे १४ धनुष्य ६ आंगुल ॥ दशमे १४ धनुष्य ३ हाथ ९
आंगुल ॥ अग्यारमे १५ धनुष्य २ हाथ १२ आंगुल ॥ त्रीजी नरके पाथडा ९ छे ॥ त्यां ७
हाथ, १९॥ आंगुल पाथडे पाथडे वधारीए ॥ प्रथम पाथडे १५ धनुष्य २ हाथ १२ आं-
गुल ॥ बीजे १७ धनुष्य २ हाथ ७॥ आंगुल ॥ त्रीजे १९ धनुष्य २ हाथ ३ आंगुल ॥ चोथे

२१ धनुष्य १ हाथ १२॥ आंगुल ॥ पांचमे २३ धनुष्य १ १ हाथ १८ आंगुल ॥ छठे २५ धनुष्य
१ हाथ १३॥ आंगुल ॥ सातमे २७ धनुष्य १ हाथ ए॥ आंगुल ॥ आठमे २ए धनुष्य १ हाथ
४॥ आंगुल ॥ नवमे ३१ धनुष्य १ हाथ ॥ चोथी नर के पाथमा ७ छे ॥ त्या ५ धनुष्य
२० आंगुल, एकेके पाथमे वधारीए ॥ पहेले पाथमे ३१. धनुष्य १ हाथ ॥ बीजे ३६ धनुष्य
१ हाथ २० आंगुल ॥ त्रीजे ४१ धनुष्य २ हाथ १६ आंगुल ॥ चोथे ४६ धनुष्य ३ हाथ
१२ आंगुल ॥ पांचमे ५२ धनुष्य ८ आंगुल ॥ छठे ५७ धनुष्य १ हाथ ४ आंगुल ॥ सातमे
६२ धनुष्य २ हाथ ॥ पांचमी नरके पाथमा ५ छे. त्यां २५ धनुष्य २ हाथ १२ आंगुल
एकेके पाथमे वधारीए. प्रथम पाथमे ६२ धनुष्य २ हाथ ॥ बीजे ७८ धनुष्य १२ आंगुल ॥
त्रीजे ८३ धनुष्य ३ हाथ ॥ चोथे १०ए धनुष्य १ हाथ १२ आंगुल ॥ पांचमे १२५ धनुष्य ॥
छठी नरके पाथमा ३ छे ॥ त्यां एकेके पाथमे ६२ धनुष्य २ हाथ वधारीए ॥ प्रथम पाथमे
१२५ धनुष्य ॥ बीजे १८७ धनुष्य २ हाथ ॥ त्रीजे २५० धनुष्य ॥ सातमी नरके ५०० धनु-
ष्यनी काया छे ॥ ते भवधारणी काया जाणवी ॥ वैक्रेय करे तो जघन्य आंगुलनो संख्यातमो

जाग, उत्कृष्टी वैक्रेय करे तो बमणी काया करे ॥ ए नारकीनी अवगाहना करी ॥ हवे जवनपति वाणव्यंतर ज्योतिषी वैमानिक देवलोक बे सुधी जवधारणी ७ हाथनी काया ॥ त्रीजे चोथे ६ हाथ ॥ पांचमे ठ्ठे ५ हाथ ॥ सातमे आठमे ४ हाथ ॥ उपरना ४ देवलोके ३ हाथनी काया ॥ ए देवता उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगुलनो संख्यातमो जाग, उत्० लाख जोजन करे. एथी उपरना देवता उत्तर वैक्रेय न करे. नव ग्रैवेयके २ हाथनी काया ॥ चार अनुत्तर विमाने १ हाथनी काया ॥ सर्वार्थसिद्ध विमाने १ हाथ माठेरी काया ॥ ए अवगाहना उत्सेद आंगुले करी सर्वेनी जाणवी ॥ हवे सिद्धनी अवगाहना ज० १ हाथ ८ आंगुल, मध्यम ४ हाथ १६ आंगुल, उत्० ३३३ धनुष्य ३२ आंगुल ॥ बादर, पृथ्वी, पाणी, तेउ, वाउ अने सूक्ष्म एकेंद्रिय ए सर्वेनी ज० उ० आंगुलना असंख्यातमा जागनी अवगाहना जाणवी ॥ प्रत्येक वनस्पतिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो जाग, उ० हजार जोजन जाजेरी कमलाना मोजाने न्याये ॥ सूक्ष्म वनस्पतिना असंख्यात शरीरे एक सूक्ष्म वायुनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म वायुना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म तेउनुं शरीर थाय ॥

सूक्ष्म तेउना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म अपनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म अपना असंख्य शरीरे एक सूक्ष्म पृथ्वीनुं शरीर थाय ॥ सूक्ष्म पृथ्वीने असंख्य शरीरे एक बादर वायुनुं शरीर थाय ॥ बादर वायुने असंख्य शरीरे एक बादर तेउनुं शरीर थाय ॥ बादर तेउने असंख्य शरीर एक बादर अपनुं शरीर थाय ॥ बादर अपने असंख्य शरीरे एक बादर पृथ्वीनुं शरीर थाय ॥ एटले केवडो थयो ते उपर चूर्णपीसिका दासीनुं दृष्टांत कहे छे–चत्रीस वर्षनो जुवान जोध बळवंत पुरुष रत्नने एरण उपर मुकीने गाढा घणनो प्रहार करे तो ते रत्न एरणमां खुंचे पण भांगे नहि ॥ एवुं रत्न ते चूर्णपीसिका दासी आंगळी ने अंगुठा वडे चांपीने तेनो साथीयो काढे एवी बळवंत ते रत्नने वज्रमय खरल उपर मुके, वज्रमय लोढावती २१ वार पीसे, वाटे तो ते जीव केटलाएक विलय जाय, केटलाएक शिलामना पासे, केटलाएके जाण्युं पण नथी ॥ वळी नगरने दृष्टांते–जेम कोइ नगर मांदु होय, ते नगरने थयांक पासे जुरू होय, ते जुरू करतां केटलाएक बीलय जाय, केटलाएक फीलामना पासे, केटलाके जाण्युं पण नथी, एवुं सूक्ष्म शरीर छे ॥ ए इंद्रि-

हवे पांचमुं विरहद्वार कहे छे ॥

समुच्चय ४ गतिनो विरहकाल ज० १ समयनो, उ० १२ मुहूर्त्तनो. सर्व जीवनो जुदो जुदो विरहकाल कहे छे–प्रथम नरके २४ मुहूर्त्त ॥ बीजीए ७ दिवस ॥ त्रीजीए १५ दिवस ॥ चोथीए १ मास ॥ पांचमीए २ मास ॥ छठीए ४ मास ॥ सातमीए ६ मास ॥ भवनपतिनो २४ मुहूर्त्त ॥ पांच एकेंद्रिय अविरहिया समय समय उपजे अने समय समय चवे ॥ संख्याताने ठामे संख्याता, असंख्याताने ठामे असंख्याता अने अनंताने ठामे अनंता उपजे अने चवे ॥ विगलेंद्रियनो अंतमुहूर्त्तनो विरह ॥ तिर्यंच पंचेंद्रियसमुर्छिमनो विरह अंतर्मुहूर्त्तनो ॥ गर्भजनो १२ मुहूर्त्त ॥ मनुष्य समुर्छिमनो २४ मुहूर्त्त ॥ गर्भज मनुष्यनो १२ मुहूर्त्त ॥ व्यंतर ज्योतिषी अने पहेले बीजे देवलोके २४ मुहूर्त्त ॥ त्रीजे देवलोके ए दिवस २० मुहूर्त्त ॥ चोथे देवलोके १२ दिवस १० मुहूर्त्त ॥ पांचमे देवलोके २२ दिवस १५ मुहूर्त्त ॥ छठे देवलोके ४५ दिवस ॥ सातमे देवलोके ८०

प्रना केम कही ? तेमां वेलु ठ ॥ ३ ॥ पंकप्रना केम कही ? तेमां कादव ठे ॥ ४ ॥ धूम-
प्रना केम कही ? तेमां धुमाको ठे ॥ ५ ॥ तमप्रना केम कही ? तेमां अंधकार ठे ॥ ६ ॥
तमतमाप्रना केम कही ? तेमां अंधकारमां अंधकार ठे ॥७॥ साते पृथ्वी जाकी केटली
ठे ते कहे ठे ॥ प्रथम पृथ्वी १ लाख ८० हजार जोजन जाकी ठे ॥ बीजी पृथ्वी १ लाख
३२ हजार जोजन जाकी ठे ॥ त्रीजी पृथ्वी १ लाख २८ हजार जोजन जाकी ठे ॥ चोथी
पृथ्वी १ लाख २० हजार जोजन जाकी ठे ॥ पांचमी पृथ्वी १ लाख १८ हजार जोजन
जाकी ठे ॥ ठठी १ लाख १६ हजार जोजन जाकी ठे ॥ सातमी नरकनो पिंड १ लाख
८ हजार जोजन जाकीनो ठे, ते शेने आधारे रह्यो ठे ? पहेलीए २० हजार जोजन घनो-
दधि ठे, असंख्याता जोजननां सहस्रनो घनवात ठे, असंख्याता जोजन सहस्रनो तनुवात
ठे ॥ असंख्याता जोजनना सहस्रनो आकाश ठे ॥ एमज साते नरके जाणवुं ॥ सातमी
[illegible] अलोक केटले दूर ठे ते कहे ठे ॥ हवे त्रीजो [illegible] जोजनना त्रण जाग करीए

छे ॥ वचे १ हजार जोजननी पोलार छे, तेमां नारकीनो वास छे ॥ एकेको पाथड़ो असंख्याता जोजनना सहस्रनो लांबो पहोळो छे ॥ हवे पाथड़ानुं आंतरो कहे छे–प्रथम नरके १२ आंतरा छे ॥ एकेके पाथड़े आंतरो ११५८३ जोजन १ गाउ ६६६ धनुष्य २ हाथ १६ आंगळ एटलो छे ॥ बीजी नरके १० आंतरा छे, त्यां एकेक पाथड़े आंतरो ९७०० जोजननो छे ॥ त्रीजी नरके आंतरा ८ छे, त्यां एकेक पाथड़े १२३७५ जोजननो आतरो छे ॥ चोथी नरके आंतरा ६ छे, त्यां एकेक पाथड़े आंतरो १६१६६ जोजन २ गाउ १३३३ धनुष्य ३२ आंगळनो छे ॥ पांचमी नरके आंतरा ४ छे, त्यां एकेक पाथड़े आंतरो २५२५० जोजननो छे ॥ छठी नरके आंतरा बे छे, त्यां एकेक पाथड़े आंतरो ५२५०० जोजननो छे ॥ ए समस्त पाथड़ाना आंतरा कह्या ॥ हवे पृथ्वीना पिंडनुं मान कहे छे ॥ प्रथम नरके १ लाख ८० हजार जोजननो पिंड छे, ते मांहिलो १ हजार जोजन उपर मुकीए, एक हजार जोजन हेठे मुकीए, वच्चे १ लाख ७८ हजार जोजननी पोलार छे तेमां १३ पाथड़ा ने १२ आंतरा छे. ए रीते तारतमपणे ७ पृथ्वी सुधी एमज जाणवुं ॥

सातमी नरके साठी बावन हजार जोजन ऊपर मुकीए, साठी बावन हजार जोजन हेठे मुकीए, वच्चे ३ हजार जोजननी पोलार छे. त्यां १ पाथडो छे ॥ साते नरके ८४ लाख नरकावासा छे तेनी विगत–पहेली नरके ३० लाख नरकावासा छे, बीजीए २५ लाख, त्रीजीए १५ लाख, चोथीए १० लाख, पांचमीए ३ लाख, छठीए १ लाख पांच ऊणा ॥ सातमीए पांच नरकावासा छे ॥ ते मध्ये एक नरकावासो संख्याता जोजननो छे ॥ नरकावासा असंख्याता जोजनना छे जे संख्याता जोजनना नरकावासा छे त्यां संख्याता नारकीनो वास छे ॥ जे असंख्याता जोजनना छे त्यां असंख्याता नारकीनो वास छे ॥ हवे [illegible] मान कहे छे ॥ कोइ एक देवता [illegible] लाख जोजनतुं एक डगलुं भरतां ६ मास [illegible] ॥ कोइ पार पामे, कोइ न पामे ते असंख्याता जोजनना जाणवा ॥ जे असंख्याता जोजनना छे तेनो पार न पामे ॥ संख्याता जोजनना छे तेनो पार पामे ॥ एटले [illegible] ते [illegible] जोजननो छे, [illegible] ते असंख्याता जोजननो छे ॥ हवे ४९ पाथडे मध्य [illegible] नरकावासा छे, तेनां नाम कहे छे–सीमंत १, रोरुक २,

सङ्घात ५, असंज्ञात ६, विभ्रांत ७, तप्त ८, शीत ९, वक्रांत १०, अवक्रांत ११, विक्रांत १२ रोरुक १३ ॥ ए १३ प्रथम नरकना क्रमे प्रतरना इंद्रक जाणवा ॥ १ ॥ स्तनिक १, स्तनक २ मनक ३, वनक ४, घट्ट ५, संघट्ट ६, जिव्ह ७, अवजिव्ह ८, लोल ९, लोलावत्स १०, घणलोलुक ११, ए बीजी नरके प्रतरना क्रमे ११ इंद्रक जाणवा ॥ २ ॥ तप्त १, तपित २ तपन ३, तापन ४, निदाघ ५, प्रज्वलित ६, उज्वलित ७, संज्वलित ८, संप्रज्वलित ९, ए त्रीजी नरके प्रतरना क्रमे ९ इंद्रक जाणवा ॥ ३ ॥ आर १, तार २, मार ३ वर्च ४, तम ५ खाडखड ६, खडखड ७, ए चोथी नरके प्रतरना क्रमे ७ इंद्रक जाणवा ॥ ४ ॥ खात १, तमस, झस ३, अंध ४, तिमिस ५, ए ५ मी नरके प्रतरना क्रमे ५ इंद्रक जाणवा ॥ ५ ॥ हार्द १, वादल २, लल्लक ३ ए छठी नरके प्रतरना क्रमे ३ इंद्रक जाणवा ॥ ६ ॥ अप्रइठाण १, ए सातमी नरके प्रतर १ नो इंद्रक (महोटो) नरकावासो जाणवो ॥ ७ ॥ एम साते नरके बद्ध आवलीका बद्ध ९६५३ नरकावासा छे तेमां केटलाएक त्र्यंस छे, केटलाएक चउरंस छे, केटलाएक वाटला छे, बाकीना पुष्पाविकिर्ण जाणवा ॥ रत्नप्रभा

पृथ्वीना उपला पिंडथकी ४२ हजार जोजन नीचे गया पछी चमरेंद्रनी राजधानी छे त्यां ७ कोड, ७२ लाख भवनपतिनां भवन छे, तेनी विगत–४ कोड ६ लाख भवन दक्षिण दिशे छे, ३ कोड ६६ लाख भवन उत्तर दिशे छे ॥ दक्षिण दिशामां प्रथम असुर कुमारनां भवन ३४ लाख छे, नागकुमारनां ४४ लाख छे, त्रीजाने ३७ लाख, चोथाने ४० लाख, पांचमाने ४० लाख, छठाने ४० लाख, सातमाने ४० लाख, आठमाने ४० लाख, नवमाने ५० लाख, दशमाने ४० लाख भवन छे ॥ उत्तर दिशामां असुर कुमारनां ३० लाख भवन छे, बीजाने ४० लाख, त्रीजाने ३४ लाख, चोथाने ३६ लाख, पांचमाने ३६ लाख, छठाने ३६ लाख, सातमाने ३६ लाख, आठमाने ३६ लाख, नवमाने ४६ लाख, दशमाने ३६ लाख, एटला भवनपतिनां भवन छे ॥ हवे १० भवनपतिना मुगटनां चिह्न कहे छे–असुर कुमारने चूडामणीनुं, बीजाने नागनी फेणनुं, त्रीजाने गरुडपंखीनुं, चोथाने वज्रनुं, पांचमाने कलशनुं, छठाने सिंहनुं, सातमाने घोडानुं, आठमाने गजनुं, नवमाने मगरमच्छनुं, दशमाने मगवला संपुटनुं, ए चिह्न करी आप आपणी जाति जाणवी ॥ हवे एनो वर्ण

कहे ठे–असुर काळा, नागने उदहि पंडुरा, सुवन, दिशा ने स्तनित ए त्रण सोवनवर्णं, विज्जु, अग्नि ने दीव ए त्रण रक्तवर्णं. पवननो लीलो वर्ण ॥ ए दश जवनपतिना वर्ण जाणवा ॥ हवे तेनां वस्त्र कहे ठे–असुर कुमारनां रक्त वस्त्र ॥ नाग १, उदहि २, विज्जु ३, दीव, ४, अग्नि ५ ए ५ नां लीलां वस्त्र ॥ दिशा स्तनित ने सुवन ए त्रणनां श्वेत वस्त्र ॥ वायुकुमार ने संध्याना राग सरखां वस्त्र जाणवां ॥ ए १० जवनपतिनां वस्त्र कह्यां ॥ हवे रत्नप्रजा पृथ्वीनो उपलो पिंम हजार जोजननो ठे. ते मध्ये १०० जोजन उपर मुकीए, १०० हेठे मुकीए, तेनी वच्चे १६ व्यंतरनां असंख्यातां नगर ठे. उत्त० जंबूद्वीप जेवमा ॥ मजिम महाविदेह जेवमा ॥ जघन्य जरतक्षेत्र जेवमा॥ एनी जाति ध्वजाने चिह्ने करी जाणवी ते कहे ठे ॥ पहेलाने कलंबु वृक्षनुं, बीजाने सालो वृक्षनुं, त्रीजाने वम वृक्षनुं, चोथाने पाकली वृक्षनुं, पांचमाने अशोक वृक्षनुं, ठठाने चंपक वृक्षनुं, सातमाने नागवृक्षनुं, आठमाने टींबरु वृक्षनुं, ए आप आपणां चिह्न जाणवां ॥ हवे तेनो वर्ण कहे ठे–पिशाच, यक्ष, महोरग ने गंधर्व ए ४ श्यामवर्णं ॥ किनर

नीचा ॥ गजस्म, किंपुरिस श्वेतवर्ण ॥ भूत कृष्ण वर्ण ॥ ए ८ नो वर्ण जाणवो ॥ हवे लोकनुं [illegible] छे ॥ त्रिजी दिशे असंख्याती जोजननी कोडाकोडीनुं छे ॥ तेमज ऊंची दिशे [illegible] नीची दिशे असंख्याता जोजननी कोडाकोडीनुं छे ॥ हवे असंख्यात जोजननी कोडाकोडीनुं मान कहे छे ॥ जंबूद्वीपनी ४ पोले ४ देवांगना ४ बलिपींड समकाळे उछाळे, अने शीघ्र गतिना धणी ६ देवता जंबूद्वीप [illegible] छे ॥ बलिपींड समकाळे अद्धरथी झीली ले नीचे पडवा न दे, एवो शीघ्र गतिना धणी ६ देवता ६ दिशे चाल्या ॥ तेवारे कोइ एक व्यवहारीयाने घेर एक दीकरानो जन्म थयो, तेनुं आयुष्य १ हजार वर्षनुं, तेना ७ परिया एवं आउखुं थया तोए लोकनो पार पाम्या ? नोडणाहे समट्ठे ॥ तेनां नाम गोत्र क्षय गया तोपण लोकनो पार पाम्या ? [illegible] समट्ठे ॥ तो त्यांसी केटला लगी गया ? घणुं गया अने थोडुं बाकी रह्या ॥ सेरु [illegible] त्यां रुचक प्रदेश थकी लोकनुं मान मपाय ॥ ते लोकने विषे असंख्याता द्वीपसमुद्र छे ॥ ते असंख्यातानुं मान अढी उद्धार सागरे जटला रोमखंड होय अथवा

[illegible]

कहे छे–असुर काळा, नागने उदहि पंडुरा, सुवन, दिशा ने स्तनित ए त्रण सोवनवर्णे, विज्जु, अग्नि ने दीव ए त्रण रक्तवर्णे. पवननो लीलो वर्ण ॥ ए दशे जवनपतिना वर्ण जाणवा ॥ हवे तेनां वस्त्र कहे छे–असुर कुमारनां रक्त वस्त्र ॥ नाग १, उदहि २, विज्जु ३, दीव, ४, अग्नि ५ ए ५ नां लीलां वस्त्र ॥ दिशा स्तनित ने सुवन ए त्रणनां श्वेत वस्त्र ॥ वायुकुमार ने संध्याना राग सरखां वस्त्र जाणवां ॥ ए १० जवनपतिनां वस्त्र कह्यां ॥ हवे रत्नप्रजा पृथ्वीनो उपलो पिंम हजार जोजननो छे. ते मध्ये १०० जोजन उपर मुकीए, १०० हेठे मुकीए, तेनी वच्चे १६ व्यंतरनां असंख्यातां नगर छे. उत्० जंबूद्वीप जेवमा ॥ मज्झिम महाविदेह जेवमा ॥ जघन्य जरतक्षेत्र जेवमा॥ एनी जाति ध्वजाने चिह्ने करी जाणवी ते कहे छे ॥ पहेलाने कलंबु वृक्षनुं, बीजाने सालो वृक्षनुं, त्रीजाने वक वृक्षनुं, चोथाने पाँमलो वृक्षनुं, पांचमाने अशोक वृक्षनुं, छठाने चंपक वृक्षनुं, सातमाने नागवृक्षनुं, आठमाने टींबरु वृक्षनुं, ए आप आपणां चिह्न कह्यां ॥ हवे तेनो वर्ण कहे छे–पिशाच, यक्ष, महोरग ने गंधर्व ए ४ श्यामवर्णे ॥ किनर

... अनंता ॥ नील कृष्ण वर्ण ॥ ए ७ नो वर्ण जाणवो ॥ हवे लोकनुं
मान कहे छे ॥ तिर्छी दिशे असंख्याती जोजननी कोडाकोडीनुं छे ॥ तेमज ऊंची दिशे
तेम नीची दिशे असंख्याता जोजननी कोडाकोडीनुं छे ॥ हवे असंख्यात जोजननी
कोडाकोडीनुं मान कहे छे ॥ जंबूद्वीपनी ४ पोळे ४ देवांगना ४ बलिपींड समकाळे उछा-
ळे, अने शीघ्र गतिना धणी ६ देवता जंबूद्वीपने पाखली एक चपटीमांहि ए ४ फेरा लेइ
ते ४ बलिपिंड समकाळे अद्धरथी झीली ले तोंये पड्या न दे, एवो शीघ्र गतिना
धणी ६ देवता ६ दिशे चाल्या ॥ तेवारे कोइ एक व्यवहारीयाने घेर एक दीकरानो जन्म
थयो, तेनुं आयुष्य १ हजार वर्षनुं, तेना ७ पेढिया पछे आउखे थया तोए लोकनो
पार पाम्या ? तोहणांहे नसांहे ॥ तेनां नाम गोत्र लुप्त गया तोपण लोकनो पार पाम्या ?
तोहणांहे नसांहे ॥ तो स्वामी केटला लगी गया ? घणुं गया अने थोडुं बाकी रह्या ॥ मेरु
पर्वतनो कंद त्यां रूचक प्रदेश थकी लोकनुं मान सधाय ॥ ते लोकने विषे असंख्याता
द्वीपसमुद्र छे ॥ ते असंख्यातानुं मान अढी उद्धार सागर जेटला रोमखंड होय अथवा
[illegible]

२५ कोमाकोमी पल्योपमे जेटला रोमखंम होय तेटला द्वीप समुद्र ठे ॥ अथवा वारुणी द्वीप पठी संसारमांहि जेटली शुज्ञ वस्तुनां नाम ठे तेने वर अने वरावज्ञास शब्द जोमतां एकेक वस्तुने नामे त्रण त्रण द्वीप समुद्रनां नाम थाय तेवी रीते पण एकेके नामे असंख्याता द्वीपसमुद्र ठे, यावत् विज्ञास समुद्रसुधी ते पण असंख्यात ज गणवा ॥ पठी त्यांथी एकेके नामे देव १, नाग २, जक्ष ३, जूत ४, अने स्वयंजूरमण एम पांच द्वीप तथा समुद्र छे ५ ॥ हवे समस्त द्वीप अने समुद्रनो मध्यतो जंबूद्वीप ज ठे ते जंबूद्वीप पूर्ण चंद्रमाने अथवा पूर्ण पुमलाने आकारे ठे ॥ वाकी सर्व द्वीपसमुद्र वलयाने आकारे ठे ॥ जंबूद्वीप १ लाख जोजननो ठे तेनी विगत–प्रथम दक्षिण उत्तरे पहोळानुं मान कहे ठे–५२६ जोजन ६ कलानो ज्ञरतक्षेत्र पहोळो ठे, तेने ठेमे १०५२ जोजन १२ कलानो चूलहीमवंत पर्वत ठे, तेने ठेमे २१०५ जोजन ५ कलानुं हेमवय क्षेत्र ठे, तेने ठेमे ४२१० जोजन १० कलानो महाहेमवंत पर्वत ठे, तेने ठेडे ८४२१ जोजन १ कलानुं हरिवास क्षेत्र ठे, तेने ठेमे १६८४२ जोजन २ कलानो निपध पर्वत ठे, तेने ठेमे ३३६८४ जोजन ४ कलानो महावि-

देहनो विनाग छे, तेने छेहे १६८४२ जोजन २ कलानो नीलवंत पर्वत छे, तेने छेहे ८४२१ जोजन १ कलानुं रम्यग्वास क्षेत्र छे, तेने छेहे ४२१० जोजन १० कलानो रूपी पर्वत छे, तेने छेहे २१०५ जोजन ५ कलानुं एरणवय क्षेत्र छे, तेने छेहे १०५२ जोजन १२ कलानो शिखरी पर्वत छे, तेने छेहे ५२६ जोजन ६ कलानुं ऐरवतक्षेत्र छे, ए सर्व दक्षिण उत्तर पोहोळा कह्या ॥ हवे पुर्व पश्चिम लांबा कहे छे ॥ १४५२८ जोजन ११ कलानो नरतक्षेत्र लांबुं छे, ३७६७४ जोजन १६ कला देशे ऊणो हेमवय क्षेत्र लांबुं छे, ७३९०१ जोजन १७॥ कला हरिवास क्षेत्र लांबुं छे, एक लाख जोजन महाविदेह क्षेत्र लांबुं छे, ७३९०१ जोजन १७॥ कला रम्यक्वास क्षेत्र लांबुं छे, ३७६७४ जोजन १६ कला देशे ऊणुं एरणवय क्षेत्र लांबुं छे, १४५२८ जोजन ११ कला एरवत क्षेत्र लांबुं छे, ए क्षेत्र लांबां कह्यां ॥ हवे वासधर पर्वतनुं लांबापणुं कहे छे ॥ २४९३२ जोजन हेमवंत पर्वत लांबो छे, ५३९३१ जोजन महाहेमवंत पर्वत लांबो छे, ९४१५६ जोजन २ कलानो निषधने नीलवंत पर्वत लांबो छे, ५३९३१ जोजन काकेरो रूपी पर्वत लांबो छे, २४९३२ जोजन शिखरी

२५ कोमाकोमी पल्योपमे जेटला रोमखंम होय तेटला द्वीप समुद्र ठे ॥ अथवा वारुणी द्वीप पठी संसारमांहि जेटली शुज्ञ वस्तुनां नाम ठे तेने वर अने वरावज्ञास शब्द जोमतां एकेक वस्तुने नामे त्रण त्रण द्वीप समुद्रनां नाम थाय तेवी रीते पण एकेके नामे असंख्याता द्वीपसमुद्र ठे, यावत् विज्ञास समुद्रसुधी ते पण असंख्यात ज गणवा ॥ पठी त्यांथी एकेके नामे देव १, नाग २, जक्ष ३, जूत ४, अने स्वयंजूरमण एम पांच द्वीप तथा समुद्र छे ५ ॥ हवे समस्त द्वीप अने समुद्रनो मध्यतो जंबूद्वीप ज ठे ते जंबूद्वीप पूर्ण चंद्रमाने अथवा पूर्ण पुमलाने आकारे ठे ॥ बाकी सर्व द्वीपसमुद्र वलयाने आकारे ठे ॥ जंबूद्वीप १ लाख जोजननो ठे तेनी विगत–प्रथम दक्षिण उत्तरे पहोळानुं मान कहे ठे–५२६ जोजन ६ कलानो जरतक्षेत्र पहोळो ठे, तेने ठेमे १०५२ जोजन १२ कलानो चूलहीमवंत पर्वत ठे, तेने ठेमे २१०५ जोजन ५ कलानुं हेमवय क्षेत्र ठे, तेने ठेमे ४२१० जोजन १० कलानो महाहेमवंत पर्वत ठे, तेने ठेडे ७४२१ जोजन १ कलानुं हरिवास क्षेत्र ठे, तेने ठेमे १६७४२ जोजन २ कलानो निषध पर्वत ठे, तेने ठेमे ३३६७४ जोजन ४ कलानो महावि-

देहनो विनाग ठे, तेने ठेके १६०४२ जोजन २ कलानो नीलवंत पर्वत ठे, तेने ठेके ०४२१ जाजन १ कलानुं रम्यगवास क्षेत्र ठे, तेने ठेके ४२१० जोजन १० कलानो रूपी पर्वत ठे, तेने ठेके २१०५ जोजन ५ कलानुं एरणवय क्षेत्र ठे, तेने ठेके १०५२ जोजन १२ कलानो शिखरी पर्वत ठे, तेने ठेके ५२६ जोजन ६ कलानुं एेरवतक्षेत्र ठे, ए सर्व दक्षिण उत्तर पोहोळा कह्या ॥ हवे पूर्व पश्चिम लांबा कहे ठे ॥ १४५२८ जोजन ११ कलानो नरतक्षेत्र लांबुं ठे, ३०६७४ जोजन १६ कला देशे उणो हेमवय क्षेत्र लांबुं ठे, ७३९०१ जोजन १०॥ कला हरिवास क्षेत्र लांबुं ठे, एक लाख जोजन महाविदेह क्षेत्र लांबुं ठे, ७३९०१ जोजन १०॥ कला रम्यकवास क्षेत्र लांबुं ठे, ३०६७४ जोजन १६ कला देशे उणुं एरणवय क्षेत्र लांबुं ठे, १४५२० जोजन ११ कला एरवत क्षेत्र लांबुं छे, ए क्षेत्र लांबां कह्यां ॥ हवे वासधर पर्वतनुं लांबापणुं कहे ठे ॥ २४९३२ जोजन हेमवंत पर्वत लांबो ठे, ५३९३१ जोजन महाहेमवंत पर्वत लांबो ठे, ९४१५६ जोजन २ कलानो निषधने नीलवंत पर्वत लांबो ठे, ५३९३१ जोजन फाकेरो रूपी पर्वत लांबो ठे, २४९३२ जोजन शिखरी

पर्वत लांबो ठे, ए वासधर पर्वतनुं लांबापणुं कह्युं ॥ हवे उंचापणुं कहे ठे ॥ चूलहिमवंत पर्वत अने शिखरी पर्वत १०० जोजनना उंचा ठे, १०० गाउ नीचे धरतीमां ठे. महाहेमवंत पर्वत अने रूपीपर्वत २०० जोजन उंचा ठे, २०० गाउ नीचे धरतीमां ठे. निषध नीलवंत पर्वत ४०० जोजन उंचा ठे, ४०० गाउ नीचे धरतीमां ठे. मानुष्योतर पर्वत १७२१ जोजन उंचा ठे, १७२१ गाउ नीचे धरतीमां ठे ॥ जंबूद्वीप पूर्व पश्चिम लाख जोजननो ठे तेनुं पहोलपणुं कहे ठे ॥ ५८४४ वे वनमुख ठे, ७५० जोजन ६ अंतर नदी ठे, ४००० जोजनना ८० वखारा पर्वत ठे, ४४००० जोजनना वे नडूसाल वन ठे. १०००० जोजन मेरु पर्वत जाडो ठे, ३५४०४ जोजन विजयनुं पहोलपणुं ठे, ए जंबूद्वीपनुं पहोलपणुं कह्युं. तेनी परिधि ३१६२२७ जोजन ३ गाउ १२८ धनुष्य १३॥ आंगुलनी जाणवी. ए जंबूद्वीपने चार दिशे ४ दरवाजा ठे. तेनुं अंतर ७९०५२ जोजन देशे उणुं ठे. जंबूद्वीपनुं क्षेत्रफल सातसें नेवु कोडी, ५६ लाख, ९४ हजार, १५० जोजन अने पोणा वे गाउ तथा साडीवासठ हाथ थाय अर्थात् जोजन जोजनना कटका करीए तो उपर कह्या तेटला थाय ॥

द्वीप मध्ये २८८११२० चंद्रमा २८८११२० सूर्य छे ॥ इक्षु समुद्र मध्ये ९८८५८३२ चंद्रमा ९८८५८३२ सूर्य छे ॥ नंदीश्वर द्वीप मध्ये ३१०२०२८८ चंद्रमा ३१०२०२८८ सूर्य छे ॥ नंदीश्वर समुद्र मध्ये १०५९०९८८० चंद्रमा १०५९०९८८० सूर्य छे ॥ अरुणद्वीप मध्ये ३८१५९८९७६ चंद्रमा ३८१५९८९७६ सूर्य छे ॥ अरुण समुद्र मध्ये २५८७३०८२१८ चंद्रमा, २५८७३०८२१८ सूर्य छे ॥ ते उपरांत द्वीपसमुद्र, जे संख्याता जोजनना छे, त्यां संख्याता चंद्रमा अने संख्याता सूर्य छे ॥ जे द्वीप समुद्र असंख्याता जोजननां छे त्यां असंख्याता चंद्रमा अने असंख्याता सूर्य छे. ॥ ज्योतिष चक्र अढि द्वीप मध्ये चर छे ॥ अढि द्वीप बहार ज्योतिष चक्र स्थिर छे तेनुं परिमाण अढी द्वीपना ज्योतिषी विमान करतां अरधुं छे अने ज्योति पण अरधी छे ॥ अर्द्ध कोठाने संस्थाने छे ते स्फाटिक रत्नमय छे ॥ प्रथम पृथ्वी रत्नप्रभा थकी ७९० जोजन मध्ये ज्योतिष चक्र नथी, ते उपर ११० जोजन मध्ये ज्योतिष चक्र छे ॥ ७९० जोजने तारानां विमान छे ॥ ८०० जोजने सूर्यनुं विमान छे ॥ ८८० जोजने चंद्रमानुं विमान छे ॥ ८८४ जोजने नक्षत्रनां विमान छे ॥ ८८८ जोजने